

p25 - (t)huiswerk

p5 - kalender

p6 - in de kijker

U unité

free issue - jaargang 1, editie 3

p31 - op visite

p22 - afval of architectuur?

p26 - grensoverschrijdend

p14 - beeldmateriaal

p28 - BRussel Onderwijs KunSt

p30 - prikbord

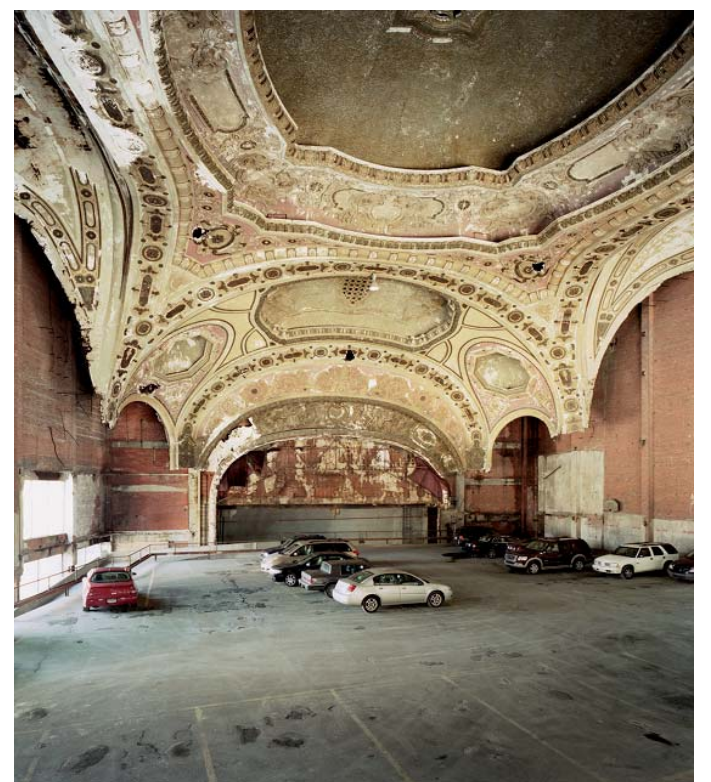
A H A

p4 - AHA

EXITENZ

p8 - Peter Swinnen, Vlaams Bouwmeester

p24 - buiten de lijnen

Maak kennis met Geberit Silent-db20

De stille revolutie in waterafvoersystemen

Geluidsoverlast is vandaag een vaak gehoord thema. Meer en meer wordt lawaai als een milieuverstorende factor ervaren. Geberit Silent-db20 is het waterafvoersysteem bij uitstek dat net daar soelaas brengt waar geluidsoverlast gevoelig ligt: appartementen, ziekenhuizen, kantoren, openbare gebouwen, klaslokalen, hotelkamers,...

Geberit Silent-db20 is een superieur product én volledig compatibel met Geberit PE, met identieke mechanische en chemische eigenschappen. Buizen, fittingen, verbindingen en bevestigingen verwerkt men op net dezelfde wijze. Geberit Silent-db20 is ontwikkeld in ons uniek akoestisch labo.

Vraag onze infobrochure over Geberit Silent-db20, bel 02 252 01 11
www.geberit.be

UNITE

Verantwoordelijke: Eva De Fré

Tekst: Eva De Fré, Koen Moesen, Steven Van Bocxlaer, Kristien Van de Voorde, Loes Vandenberghe, Pieter Vandenhoudt, Hannelore Veelaert, Tim Verhetsel, Anne-Sofie Verheyen, Hanne Verstreken

Lay-out: Eva De Fré, Dieter Leyssen, Pieter Van den Poel & Hannelore Veelaert

EXISTENZ

Existenz VTK vzw (blok 6, Studentenwijk Arenberg 6/0 - 3001 Heverlee)

Voorzitter: Lotte Dietvorst Vice-voorzitter: Pieter Vandenhoudt Beheerder: Lore Tonnet

<http://www.existenzmaximum.be>

U

unité

Architectuur wordt in het algemeen gedefinieerd als kunst en wetenschap van de gebouwde omgeving. Het gaat hier dan enerzijds over het bouwen van steden, landschappen en gebouwen en anderzijds over het vormgeven van interieurs, meubels en objecten. Voor ons, studenten, is de omhelzing van architectuur echter veel breder. Architectuur is tijdsafhankelijk, draait om vergankelijkheid en heropleving en speelt in op sociale, economische en politieke aspecten van onze samenleving. Daarnaast zijn er ook niet onbelangrijke interacties tussen architectuur en fotografie, muziek, mode, theater,...

Met Existenz gaan we graag verder in op deze wederzijdse beïnvloeding en het spel van architectuur met de tijd. Het thema waarrond Existenz dit jaar zal draaien, vloeit hieruit voort en zal worden samengevat onder de noemer 4D. We gaan graag met u op zoek naar wat architectuur in al haar deelaspecten voor u en voor ons kan betekenen.

Dit tijdschrift is een eerste stap in die zoektocht. Met Unité willen we in eerste instantie verwijzen naar l'Unité d'Habitation, een steevaste waarde in de architectuurwereld. Net als Existenzminimum en Bauhaus is Unité een begrip dat ons als architectuurstudenten inspireert. Het roept, net als het ontwerp van Le Corbusier destijds, tal van vragen op. Doelstellingen zijn onder andere het aftasten van grenzen tussen collectiviteit en individualiteit, werk en ontspanning, aansporen tot nadenken, activiteit, beleving van cultuur.

ExistenzMaximum profileert zich als een tegenhanger van het Existenzminimum; het mag dus al eens wat meer zijn.

AHA

MET NATHAN OOMS EN WARD VERBAKEL VAN PLUS OFFICE ARCHITECTS

opleiding

> Nathan Ooms: KULeuven, Ir. Arch.

> Ward Verbakel: KULeuven, Ir. Arch. + Columbia University, MSc Architecture and Urban Design

beroeps- en stage-ervaring

> Nathan: BOB361 architecten

> Ward: BOB361 architecten, Leeser Architecture NY, Sage and Coombe Architects NY

lopende projecten

> Een boeiende mix van publieke, private en stedenbouwkundige projecten: E-bib, een Nederlandstalige "passief" bibliotheek in Sint-Pieters-Woluwe, De kunstencademie in het Park ter Beuken te Lokeren, De verbouwing van een school Mooi Bos te Sint-Pieters-Woluwe, de ver+nieuw-bouw van een opvanghuis voor bijzondere jeugdzorg te Wervik, 60 studio's voor young-professionals in Zaventem, 4-huis-villa te Beersel, Een masterplan voor de stationsomgeving en rangeerterreinen in Essen - "Park BE", Het beeldkwaliteitsplan voor de Stad Lommel en zijn energielandschap, Stedenbouwkundige visievorming over de Val De Durance, ...

eigen lopende project met hoogste verwachtingen

> Nathan: De kunstencademie in Lokeren is het eerste "culturele project" dat we hebben gewonnen via de open oproep. De verwachtingen zijn dan ook hoog om de kunstencademie in de bestaande villa Ter Beuken uit te breiden met een hedendaagse toevoeging waar muziek, woord en beeldhouwkunst samenkomen in een paviljoen met een spectaculair buitenskelet!

> Ward: Het Park BE te Essen, wat zo een beetje het Spoor Noord van de Kempen moet worden. We tekenden een masterplan

volgens de principes van slow growth om er een 9 ha grote site te ontwikkelen tot park, kunstensite en stadsuitbreiding.

eigen favoriete ontwerp/project

> Nathan: De bibliotheek te Woluwe die voldoet aan de passief-bouw norm. Ik denk dat we met dit ontwerp erin geslaagd zijn - ondanks de strenge energetische eisen - een gebouw te maken waar ruimte, zicht en licht een hele beleving vormen voor de bezoeker van de bibliotheek. Het is onze ambitie om de principes van passiefbouw te onderzoeken in grootschalige openbare gebouwen. dat is heel wat anders dan de private woningbouw waar de energiezuinige trend al veel vroeger ingezet is. Het is natuurlijk meer dan een boekenbewaarpark, het wordt echt een ontmoetingsplek waar bezoekers in alle openheid met media - nieuw en oud - in contact kunnen komen.

> Ward: Voor de kapel van de Dominicanen in Heverlee, tekende we een meubilair lijn die de bijzonder strenge ruimte helemaal up to date moest maken voor de huidige gebruiken van de gemeenschap. We tekenden een vernieuwde verlichting, een projectiescherm, nieuwe stoelen, lezenaar, kasten en diverse tafels. Het was erg boeiend om op die schaal over concepten en de religieuze ervaring na te denken. De verlichting lijkt op het eerste zicht wat vreemd, maar blijkt heel goed te passen in de ruimte. De fabrikant is er zelf ook trots op, want ze zien hun verlichting meestal in trendy bar's of nieuwe hotels terecht komen, daarom hanteren ze de kapel nu ook als voorbeeldproject in hun eigen publicaties.

eigen woning (renovatie/appartement/loft/vrijstaand...)

> Nathan: Een gelijkvloers tuinappartement in een klassiek herenhuis aan het Josaphat Park te Brussel. Een heerlijke plek waar je even terug kan trekken uit te stad, maar net zozeer op 10 min van het bruisende centrum en vooral met een eigen tuin.

> Ward: Zelf ben ik vollop bezig de laatste hand te leggen aan een jaren 70 flat in centrum Brussel met 270° zicht over de laagstad en de kanaalzone, het is een authentieke Aemelincks.

ontwerpmethodiek (schets-computer, maquette-3D-model, ...)

> We gebruiken heel diverse tools in functie van de voor te stellen concepten. Met een voorliefde voor illustrator, digitale maquettes en perspectieven komen we vaak tot heel kleurrijke presentaties met een sterk palet. Het is trouwens hoog tijd dat er wat kleurvernieuwing komt in de Vlaamse architectuur.

Er wordt in onze studio best veel tijd besteed aan het ontwerpproces, we geloven enerzijds in het trage rijpingsproces van goede ideeën, maar hebben gelukkig voldoende straffe mensen in ons team die net snel en accuraat met krachtige concepten afkomen. Eigenlijk zijn we als jong bureau met een reeks grote opdrachten bezig waardoor we als team uitgedaagd worden verder te denken dan de gangbare woonarchitectuur die we zo goed kennen in Vlaanderen.

actuele projecten van collega-architecten die uw aandacht trekken

> We zijn heel benieuwd naar de groepswohnungen van onze brusselse collega's Tania Vandenbussche en Els Claesens in Schaarbeek of de

OCMW woningen Zeepziederij door MDW architectes.

referenties en inspiraties

> Uiteraard staan de grote Belgen zoals Robbrecht en Daem boven op ons altaar. Maar James Corner, Rem Koolhaas of Elisabeth Diller blijven toch ook wel grote voorbeelden voor ons.

meest beloftevolle jonge architect/bureau

> Nathan en Ward gelijktijdig: 1:1 architecture en de scholen Tom Thys Architecten

aan te raden architectuurbestemming

> Nathan: ArchDaily.com

> Ward: Kopenhagen

memorable studenten-ervaring

> Nathan en Ward: De studie reis naar New York en Existenz-Maximum 2001, en de wijze woorden van Gonzale Byrne "First you make some pudding, then we can discuss about vanilla or chocolate." toen we teveel tijd staken in existenz en niet in het ontwerpen.

(architecturaal) programma dat u graag ooit nog wil uitvoeren

> Nathan: Een toren met gemixte functies (van wonen tot werken en ontspannen) te Brussel - Delirious Brussels!

> Ward: Een stationsgebouw, omdat daar de grens tussen architectuur en stedenbouw nog nauwelijks te onderscheiden is, een gebouw dat zelf stad is als het ware. Het wordt hoog tijd dat de Belgische stations fundamentele vragen durven stellen over de stedelijke dimensie van mobiliteit en niet zo maar de functionele ingenieurslogica of die van de vastgoedontwikkeling volgen.

favoriete film / boek / muziek

> Nathan: Bordeaux Piece van Claerbout aangevuld met Sopranos, True Blood, Mad Men, Dexter, ..., De trilogie van Tom Lanoy, ..., Triggerfinger, deUS, Zita Swoon, Editors, Goose, ... and many more

> Ward: Gataca opgenomen in een late Frank Loyd Wright in California, Extremely Loud and Incredibly Close van Jonathan Safran Foer en de meertalige electrochansons van stereototal en alles wat ik via Nathan leer kennen van hier net boven.

Kapel Dominicanen
Copyright - Plus Office Architects

ParkBE
Copyright - Plus Office Architects

ParkBE perspectief
Copyright - Plus Office Architects

Kunstencentrum Lokeren
Copyright - Plus Office Architects

Kunstencentrum Lokeren geveltekening
Copyright - Plus Office Architects

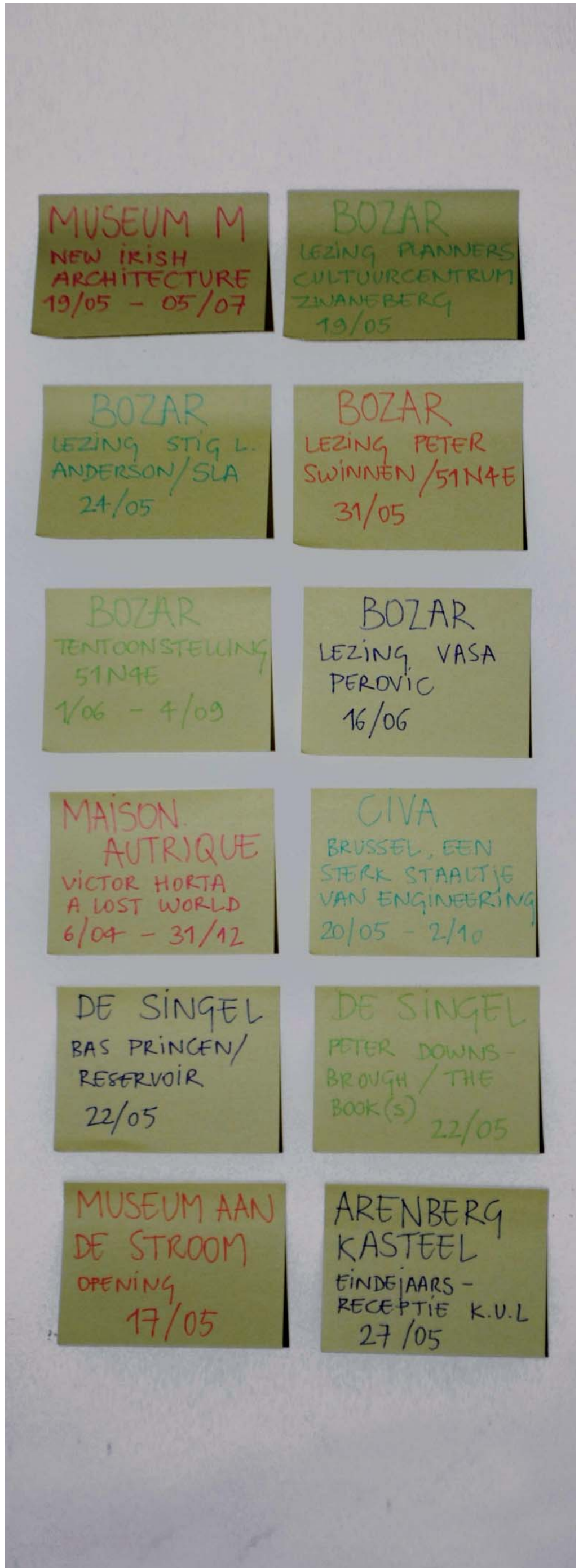
tekst: Tim Verhetsel

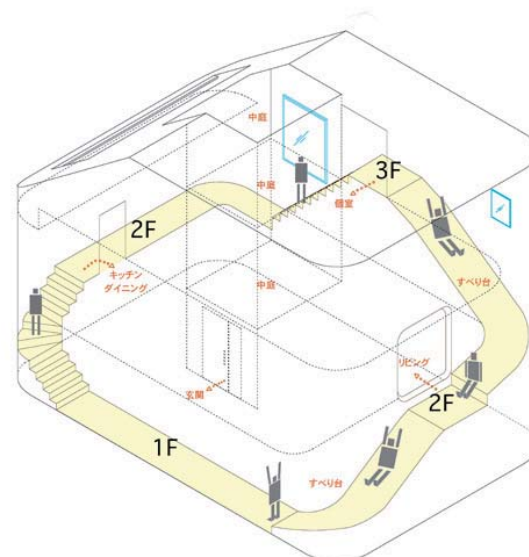
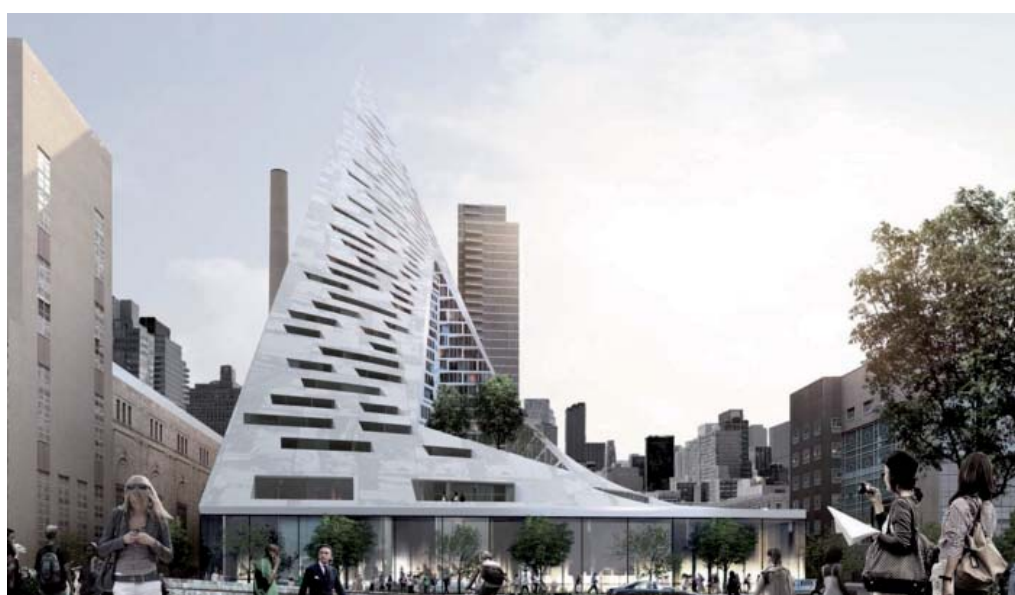

**BNP PARIBAS
FORTIS**

Kantoor Gingelom | Steenweg 152 | 3890 Gingelom
Tel: +32 (0)11 88 04 50 | Fax: +32 (0)2 228 14 57 | gingelom@bnpparibasfortis.com

CBFA-nr. 067064 CA-CB

THE CUBE PAVILION -- DINING WITH A VIEW

The Cube Pavilion, een ontwerp gemaakt door het Italiaans bureau Park Associati, huisvest een restaurant met een wel zeer opmerkelijk kenmerk. Het is namelijk ontworpen als een paviljoen dat op verschillende plaatsen kan worden opgesteld. Zo zal het de volgende jaren Europa rond reizen en gedurende drie maanden halt houden op de meest spectaculaire locaties in de Europese steden en landschappen. Om te weerstaan aan extreme weersomstandigheden en om eenvoudig op te stellen en af te breken werd er ontworpen met hoogwaardige materialen en een zeer fijne esthetiek. Om nog een stapje verder te gaan, was het de wens van de opdrachtgever, Electrolux, om ook bovenop bekende gebouwen te kunnen dineren was het een extra eis een zo licht mogelijke structuur te gebruiken. Het startschot wordt gegeven in de maand april waar het paviljoen te zien zal zijn op de top van de triomfboog in het Parc du Cinquantenaire in Brussel.

WATERPLEIN ROTTERDAM

Het Waterplein dat binnenkort zal worden aangelegd in de stad Rotterdam zorgt voor een wereldprimeur op Nederlandse bodem. Het plein functioneert als speel- en ontmoetingsplaats, drijvende grasmat en theater bij mooi weer. Bij regenval wisselt het plein van functie en zorgt het voor opvang en berging van het hemelwater om wateroverlast te voorkomen. Ten gevolge van de getrapte vormgeving loopt het plein dan in verschillende fasen onder. Het water wordt tijdelijk onderdeel van de openbare ruimte. Ook gebouwen in de directe omgeving kunnen overtollig water afvoeren naar het plein. Een eerste prototype is alvast getest in het Rotterdams paviljoen op de wereldtentoonstelling in Shanghai. Einde van de werken is voorzien eind 2012.

HOUSE IN LEIRIA

Dit huis in Leiria, Portugal heeft op zich banale functies, verdeeld in een privaat deel met slaapkamers en een sociaal deel met de leefruimten. Toch valt dit ontwerp van architect Manuel Aures Mateus niet als een doorsnee woning te beschouwen. Een perfect archetype van een huis, recht geplukt uit één of ander Monopoly spel of een modern sprookje, met een strak, volledig bepleistert volume dat scherp afsteekt onder de Portugese zon. Het ontwerp is opgebouwd rond drie uitgangspunten van de architect. Ten eerste moest iets gebeuren met het niet zo appetijtelijk ogende perceel dat niet uitnodigde om te wonen. Een tweede punt was een 'magische connectie' verwezenlijken tussen het perceel en het enkele kilometers verder liggende Middeleeuws kasteel door middel van een centrale uitsparing in de gevel. Een laatste punt is de omvang van het programma dat met haar 300m² veel te groot zou zijn voor de kavel. Dit heeft de architect opgelost door de private delen onder de grond te stoppen, waarbij alle ruimten uitkijken op een centrale patio. De leefruimten zijn georganiseerd rondom een centrale patio in het witte volume dat zichtbaar is vanaf straat.

OPGEVOWWEN KATHEDRAAL

Een nieuwe kathedraal voor de Franse stad Strasbourg is ontworpen door het architectenkantoor Axis Mundi. Afgeweken van de traditionele kerken uit de Middeleeuwen is deze kathedraal ontworpen als een serie opgevouwen betonbogen. De bogen openen zich in noordelijke en zuidelijke richting waardoor een enorm volume van licht ontstaan in het interieur van de kathedraal. Het binnenkomen gebeurt via een helling die bezoekers rechtstreeks naar binnen leidt via de oostelijke toegang. Deze oostelijke gevel heeft een extra klemtoon gekregen met een gigantische pixeltekening van een kathedraalfront dat een extra dimensie geeft aan deze gevel met schaduwen die verdwijnen in het verloop van de dag. Eens in de kathedraal wordt wel de oorspronkelijke structuur duidelijk van het schip met zijbeuken en kruisvormig centraal grondplan.

ORANGE POWER

In het thema van een Italiaans festivalthema "Energy in the Garden" hebben de ontwerpers van deze wel zeer opmerkelijke tuin inspiratie geput bij de krachten van Moeder Natuur. Het idee bestaat uit één enkele appelsienboom met aan zijn 'voeten' 50000 plastieken ballen die de oogst van die ééne boom gedurende 100 jaar representeren. De appelsienboom is gekozen als een symbolische plant vanwege haar 4000-jarig bestaan. Een leuk ontwerp dat naast een leuke speeltuin voor kinderen enkele mooie beelden heeft opgeleverd.

WEST 57TH STREET

Het ontwerp van BIG voor een woningcomplex in New York combineert op inventieve wijze het Europese bouwblok met de traditionele hoogbouw van Manhattan. Zo wordt een unieke vorm bekomen die de compactheid, intimiteit en veiligheidsgevoel van een bouwblok met binnentuin combineert met de hoogte en exclusieve zichten van een wolkenkrabber. Drie hoeken van het blok worden laag gehouden terwijl de noord-oost hoek wordt opgetrokken tot een hoogte van 142 meter. Hierdoor opent de binnentuin naar de Hudson River en trekt simultaan de lage westerzon diep binnen in de woonunits. Het zicht van de achterliggende Helena Tower op de Hudson River blijft eveneens behouden. De helling van het gebouw zorgt voor een overgang in schaal tussen de laagbouw langs de Hudson rivier en de hoogbouw van woontorens in het noorden en het westen.

TRAP OF GLIJBAAN?

In de Japans stad Nakameguro is gestart met de bouw van een huis met een wel zeer opmerkelijke insteek. De drie verdiepingen zijn naast de 'traditionele' trappenpartij met elkaar verbonden via een glijbaan. Traphal en glijbaan slingeren zich elk in tegengestelde richting langs de binnenkant van de gevel. Op elke verdieping kunnen de bewoners dan kiezen of ze afdalen via trap of glijbaan. De bewoners wilden echter niet dat het huis zomaar een 'glijbaanhuis' zou worden maar dat de glijbaan in de gehele constructie zou worden opgenomen en als meer dan louter speelgoed zou worden aanzien. De afgeronde muren geven het gevoel dat trappen en glijbaan volledig deel uitmaken van de woon- en eetkamer en de keuken op de eerste verdieping. Verder is er aan de leefruimten nog een terras verbonden dat ook fungeert als ballenbad waar de kinderen zich naar hartenlust kunnen uitleven.

PETER SWINNEN, VLAAMS BOUWMEESTER

Peter Swinnen (1972) studeerde aan de Architectural Association London en het Sint-Lucas Architectuur Instituut Brussel. In 1998 richtte hij samen met architecten Johan Anrys en Freek Persyn het veelbelovende architectenbureau 51N4E op, dat intussen ook internationale bekendheid geniet. Het bureau beschikt over een indrukwekkende en brede portfolio van projecten: van stedelijke masterplannen, publieke infrastructuur, culturele gebouwen en overheidsgebouwen tot kantoorvoorzieningen en privéwoningen. In 2004 werd het bureau bekroond met de Rotterdam Maaskant Prijs voor jonge architecten. Peter Swinnen leidde ook verschillende speculatieve onderzoeken aan het ICSAF La Cambre Architecture in Brussel en Sint-Lucas Brussel als studioverantwoordelijke en treedt regelmatig op als gastdocent, jurylid of lector voor nationale en internationale onderwijsinstellingen. Hij was verschillende jaren journalist en hoofdredacteur architectuur voor De Tijd Cultuur en publiceerde daarnaast verschillende architectuurmonografieën.

Ik denk niet dat een bouwmeester eenzelfde soort van persoonlijkheid moet hebben. Hij moet in staat zijn een aantal visies uit te dragen en hopelijk ook te realiseren. Enerzijds bouw je natuurlijk voort op de bestaande visie; er is een soort traject over de mandaten heen. Maar er is ook ruimte voor eigen inbreng; de werkpunten

lenen zich ertoe op een ander manier geïnterpreteerd te worden, op een ander manier uitgedaagd en onderzocht te worden. Ik vind het cruciaal dat klemtonen kunnen verlegd worden, net omdat dat toelaat de klemtonen te leggen waarvan ik vind dat ze nu belangrijk zijn, omdat er nu een moment is om een aantal zaken te onderzoeken, een aantal zaken op de agenda te plaatsen. Binnen 5 jaar zullen dat misschien andere zaken zijn. Ik hoop echter dat de aandachtspunten die ik nu heb aangedragen ook over het mandaat heengaan; ik zie ze niet als ambities op korte termijn.

HISTORIEK VAN HET BOUWMEESTERSCHAP

In de jaarboeken Architectuur van de jaren '90 kreeg de Vlaamse overheid regelmatig de kritiek het te druk te hebben met de invulling van haar nieuwe institutionele structuur, en daardoor architecturale kwaliteit te vergeten. Verschillende overheden schoten tekort op vlak van een kwalitatief architectuurbeleid. De bevoegde minister, Wivina Demeester, had wel oor voor de kritiek uit architectuurmiddens en stelde voor een bouwmeester aan te stellen naar Nederlands model. Nederland beschikte immers al lange tijd over een Rijksbouwmeester, die een gunstige invloed uitoefende op de kwaliteit van de gebouwde omgeving. In 1999 werd bOb Van Reeth op dit

initiatief aangesteld als de eerste Vlaamse Bouwmeester. Gedurende zijn zesjarig mandaat hamerde hij voornamelijk op de verantwoordelijkheid van de opdrachtgever. "Kwaliteitsvolle architectuur is een keuze van de opdrachtgever. De overheid moet als opdrachtgever het goede voorbeeld geven." Van Reeth koos er bewust voor als bouwmeester niet te bouwen, maar de opdrachtgever bij te staan in de selectie van een ontwerper. Zo werden de fundamenten gelegd voor een bouwcultuur in Vlaanderen, door administraties, politici, bouwheren en ontwerpers te overtuigen samen te schrijven aan een coherent verhaal, dat gekenmerkt werd door 'goed bouwheerschap' en 'duurzaamheid'. Gedurende deze eerste zes jaar is zowel het takenpakket als het team van de Vlaamse Bouwmeester erg uitgebreid.

In 2005 werd Marcel Smets, hoogleraar aan de K.U. Leuven, aangesteld als opvolger van bOb Van Reeth. Nu de Vlaamse Bouwmeester door bOb Van Reeth op de kaart gezet was, bestond de uitdaging erin de opdracht van de Vlaamse Bouwmeester verder scherp te stellen. Hij ontwikkelde het verhaal van de bouwcultuur verder door het open te trekken naar een grotere schaal. Kwesties aangaande infrastructuur en landschap werden bij op de agenda geplaatst.

Op 1 juli 2010 startte Peter Swinnen,

partner van het Brusselse 51N4E als derde Vlaams Bouwmeester. Na de beginperiode met bOb Van Reeth en verdere scherpstelling met Marcel Smets, wordt de Vlaamse Bouwmeester vandaag de dag uitgedaagd nog verder te durven kijken en de bouwcultuur in Vlaanderen internationaal op de kaart te zetten.

Intussen bestaat het Team van de Vlaamse Bouwmeester uit zo'n twintigtal personen. Het team is sinds kort gestructureerd volgens de ambities die Peter Swinnen heeft uitgeschreven in zijn '7 memo's voor een verlichte bouwcultuur'. Elk teamlid is enerzijds verantwoordelijk voor één van deze koepels (sectorbeleid, VIA-ruimte, instrumentarium, kunst in opdracht, vastgoedbeleid, internationale ontwikkeling, communicatie) en werkt anderzijds aan deelprojecten over de verschillende domeinen heen.

De titel van de nota is 7 memo's voor een verlichte bouwcultuur. Dit is een zeer complex iets, deze bouwcultuur, het is immers veel breder dan architectuur. Ik zie het als een uitdaging om die verlichte bouwcultuur als reflex in de hoofden te laten ontstaan. Het gaat om een attitude, een houding.

" ZEVEN MEMO'S VOOR EEN VERLICHTE BOUWCULTUUR"

Bij de start van zijn mandaat in juni vorig jaar, gaf Peter Swinnen zichzelf drie maanden de tijd om zijn visie en ambities omtrent het bouwmeesterschap neer te schrijven in een heldere nota. Daarbij wil hij verder bouwen op de fundamenten gelegd door zijn twee voorgangers: een bewuste bouwcultuur voor Vlaanderen. Maar hij wil ook verder kijken, om tot een verlichte bouwcultuur te komen, waarbinnen Vlaanderen zichzelf internationaal op de kaart zet en er kwaliteitsvolle ruimte is voor iedereen. In de nota worden drie belangrijke ambities voorgesteld voor de komende jaren: de opvolger van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, de Europese intentieverklaring Vlaanderen in Actie (ViA) (met als doel Vlaanderen tot de top vijf regio's van Europa te laten behoren) en de grootschalige vernieuwingsoperaties binnen onder meer de sociale en zorghuisvestingssector, die belangrijke stedelijke ontwikkelingsprocessen op touw moeten zetten. Volgens hem vormen deze samen een unieke kans om te durven nadenken over het Vlaanderen van de 22ste eeuw.

In zeven memo's zette Peter Swinnen de krijtlijnen uit voor een ambitieus architectuur- en ruimtebeleid voor de komende vijf jaar, een beleid dat de hand wil uitsteken naar iedereen die, met gebundelde intelligentie, inzichten en krachten, mee wil bouwen aan een genereuze bouwcultuur in Vlaanderen. Intussen is de volledige nota ook te vinden op de website van de Vlaamse Bouwmeester.

Onder het thema "DURVEN KIEZEN" beschrijft Peter Swinnen het belang van kiezen voor een maatschappij: "in de keuze scheidt men de voorbeelden die een cultuur vorm geven." Volgens hem heeft een overheid de plicht om sterke, kwaliteitsvolle voorbeelden te stellen, te ondersteunen en te helpen

ontwikkelen. Deze keuzes kan een overheid niet aan iemand anders overlaten, ze mag zich hoogstens laten adviseren. Hierin ziet Peter Swinnen een doorslaggevende rol voor zijn team: adviseurs van de Vlaamse overheid inzake architectuur, publieke en open ruimte, infrastructuur en landschap. Voor het team Vlaams Bouwmeester betekent 'durven kiezen' het zorgen voor sterke ontwerpmatige ruimtelijke kaders, die een intrigerende architectuur mogelijk maken en zorg dragen voor een degelijk voorbereidend ontwerptraject. Hun taak bestaat erin publieke bouwheren hiertoe volwaardig te ondersteunen, adviseren en constructief uit te dagen. Met durven kiezen impliceert Peter Swinnen resoluut de kaart van een 'verlichte bouwcultuur' te kiezen.

Een volgend thema is getiteld: "KRITISCHE MASSA". Hier wordt beschreven hoe het Team Vlaams Bouwmeester wil inzetten op de evolutie binnen de zorgsector en sociale huisvesting, met als eerste stap het opstellen van een breed ambitiedocument, gebaseerd op overleg en uitgaande van de huidige noden, maar met het oog op nieuwe concepten. Een tweede stap moet dan het realiseren van een aantal kwaliteitsvolle voorbeeldprojecten inhouden.

Het derde thema "ViA RUIMTE" handelt over "Vlaanderen in Actie", een initiatief van de Vlaamse Regering om Vlaanderen tegen 2020 op te waarderen tot de top vijf van Europese regio's. Dit is een ambitieus plan dat innovatie, internationalisering, infrastructuur en levenskwaliteit hoog in het vaandel draagt. Dat de ruimtelijke vertaling ervan het staan of vallen van deze ambities in de hand heeft, is voor Peter Swinnen vanzelfsprekend. Daarom wil Team Vlaams Bouwmeester het komende mandaat werken aan de ontwikkeling van ruimtelijke en architecturale scenario's voor Vlaanderen. Ook willen zij zelf een aantal speculatieve architecturale en ruimtelijke denkpistes en initiatieven uitzetten, met aan de basis daarvan de vraag wat de Vlaamse regio qua ruimtelijke en architecturale ontwikkeling kan betekenen binnen een Europese context.

Een eigen strategisch vastgoedbeleid opstellen en beheren was voor de Vlaamse overheid één van de oorspronkelijke drijfveren om een bouwmeester aan te stellen. In een vierde thema, "VARIATIES OP VASTGOED", wordt beschreven hoe momenteel een nulmeting opgemaakt wordt van de gehuurde en aangekochte panden, gronden, infrastructuur en openbare ruimte. Een kernteam met de nodige expertise is samengesteld om die nulmeting dan te interpreteren en tenslotte is er een politieke bereidheid nodig om strategische keuzes te maken voor een voorbeeldig vastgoedbeleid. Volgens Peter Swinnen moet de eigen vastgoedportefeuille vol zitten met sterke exemplarische projecten die de toon zetten voor een maatschappelijke kwaliteitsstandaard.

"KUNST IN OPDRACHT" is de titel van het volgende thema. Hier wordt uitgelegd hoe kunst en architectuur een ruimtelijke en symbolische alliantie vormen en relevant kunnen zijn voor een maatschappij. Binnen het Team Vlaams Bouwmeester richt de kunstcel zich op kunstopdrachten waarvan het maatschappelijk belang maximaal is. Zij willen kunstopdrachten stimuleren voor

sectoren die er onvoldoende aandacht voor hebben en actief meewerken aan de ontwikkeling van een actief 'kunstopdrachtenbeleid'.

In een voorlaatste thema, "INSTRUMENTARIUM" stelt Peter Swinnen dat het Team Vlaams Bouwmeester slechts zo performant is als het instrumentarium dat ze hanteren. Dit instrumentarium dient dan ook continu bewaakt, verfijnd en vernieuwd te worden. Naast adviesverlening beschikt het Team Vlaams Bouwmeester momenteel over een krachtig instrumentarium met als meest in het oog springende procedures de Open Oproep, de Prijs Bouwmeester en de Meesterproef voor jonge ontwerpers. Peter Swinnen omschrijft enkele voorzetten om het instrumentarium aan te passen aan het profiel van de overheid als publieke bouwheer. Zo wil hij de Open Oproep in ere herstellen als een lichte en slagvaardige procedure voor ontwerpers met een visie. Zij zullen beter kiezen welke publieke projecten baat hebben bij de procedures en willen de bouwheren stimuleren een projectregisseur aan te stellen. Een tweede aanpassing aan het instrumentarium is voor Peter Swinnen de Meesterproef voor jonge ontwerpers, die zal doorgroeien tot een jaarlijks event (i.p.v. de huidige tweejaarlijkse uitreiking), waarbij de helft minder deelnemers aanwezig zullen kunnen zijn. Hiermee wil hij de scholen, universiteiten en academies verder aanmoedigen en uitdagen te durven uitblinken. Verder wil Peter Swinnen een autonome formule voor publiek-private samenwerking op touw zetten: de PPS Beurs. Zo wil hij projecten van publiek-private samenwerking op een degelijke manier ondersteunen. Tot slot wil Peter Swinnen ook de Prijs Bouwmeester transformeren tot een jaarlijkse toekenning in plaats van de huidige tweejaarlijkse prijs. Dit moet volgens hem de overheid in staat stellen haar inspanningen voor kwaliteitsvolle architectuur meer gericht onder de publieke aandacht te brengen. Bovendien wil hij de Prijs Bouwmeester via een samenwerking met de media bekender maken.

Tenslotte omschrijft Peter Swinnen onder de titel "DE ZICHTBARE BOUWMEESTER" hoe hij het publiek project van het Team Vlaams Bouwmeester maximaal wil uitdragen. Hierbij haalt hij het Atelier Bouwmeester aan, waarmee hij stelt dat de werkplek van de Bouwmeester als vertegenwoordiging zou kunnen gelden van hoe de Vlaamse overheid de huisvesting van haar werknemers wil aanpakken. Het lijkt hem dan ook nodig op zoek te gaan naar een geschikte locatie die het functioneren van zijn team zichtbaar maakt in de stad. Ook haalt hij aan dat een van de belangrijkste taken van de Bouwmeester het voeren van de publieke en politieke opinie omtrent architectuur en ruimtelijke kwaliteit inhoudt. Hier wil hij een nog meer actieve rol opnemen in het maatschappelijke debat. Tot slot vindt Peter Swinnen dat zijn team van ongeveer 20 personen nog handen tekort schiet indien ze alles zelf willen doen. Ook ziet hij dat heel wat instanties bepaalde procedures van de Bouwmeester willen overnemen in de zoektocht naar een kwalitatieve bouwcultuur, en daaruit vloeit de ambitie voort een kwaliteitslabel te lanceren, namelijk het BWMSTR label. Hiermee kunnen lokale, regionale en internationale instanties ondersteund worden die willen meewerken aan een intelligente bouwcultuur. Het BWMSTR label moet een beloning en aanmoediging vormen voor een geslaagd publiek opdrachtgeverschap.

Men moet meer bereid zijn om extra energie te steken in bepaalde onderdelen van het proces en men moet dieper wensen na te denken, open van geest zijn, durven in scenario's na te denken. Ik hoop te bereiken dat men de masterplanvisie, de helicoptervisie durft aan te nemen, en niet direct zal verzanden in het op detail inzoomen en het ledigen van noden. Bouwen dient niet om problemen op te lossen, bouwen dient om opportuniteiten open te trekken, meerwaarde te creëren. Zolang dat niet begrepen wordt blijft bouwen een puur economische, probleemoplossende reflex en dat is niet interessant. Ik spreek hier voor alle partijen, inclusief ook ontwerpers. En ik denk dat ik mag zeggen, ik ben ook ontwerper, dat ook ontwerpers soms toch nog eens moeten nadenken over hun houding, over hun insteken, hun ambitieniveau, hun houding, hun engagement. Ik vind dat dat nog niet op niveau zit, als ik heel eerlijk ben. Dat kan altijd beter, maar dat is voor mezelf ook zo.

Ik denk dat we op de laatste 10 jaar, en dat is natuurlijk niet op mijn conto, al een fantastische rit hebben kunnen afleggen. Gigantisch veel dingen zijn al echt geïnitieerd, waardoor het veel bijvijlen is, aanscherpen, kijken hoe we bijvoorbeeld ook nog beter kunnen communiceren. Eén van de memo's stelt bijvoorbeeld dat ik een atelier wil. Dat is niet omdat ik een atelier pur sang wil, dat is gewoon omdat ik een plek wil die communiceerbaar wordt. Wij hebben een publieke rol en we moeten publiek zichtbaar en toegankelijk zijn; niet ergens opgesloten zitten in een gebouw, enkel bereikbaar via allerlei badgesystemen.

Net als de eerste Vlaamse bouwmeester bOb van Reeth ben ik praktiserend architect en ik denk dat ik een geprivilegieerd getuige ben, ik weet wat er aan schort en wat er goed aan is. Zo wil ik bijvoorbeeld werken aan de open oproep. Ook werken aan de open oproep. Want er is zeer veel aandacht voor deze unieke procedure, maar voor je het weet denkt men dat het bouwmeesterschap alleen maar open oproep is. Dat is natuurlijk niet waar. We proberen in die zin niet enkel enerzijds de open oproep te honoreren en bijna in ere te gaan herstellen, want die moet hier en daar zeker aangescherpt worden. Maar aan de andere kant proberen we er ook volwaardige andere pistes naast te zetten, van procedures maar ook van onderzoek. Ik heb misschien de tendens om de dingen zeer breed open te trekken en zeer ambitieus te stellen in die zin, maar dat vind ik niet erg. Ik denk dat de ambities die gesteld worden haalbaar zijn.

Ik vind de open oproep geniaal als procedure. Ik wil op zijn minst in een aantal landen ook een open oproep geïnstalleerd krijgen maar dat is allesbehalve evident. Het grootste gevaar is dat de open oproep zou verworpen tot een normale procedure. Terwijl het net een heel specifiek systeem is. Niemand, geen enkele bouwheer is verplicht om via de open oproep te werken. Dus elke bouwheer die instapt heeft al een eerste engagement gemaakt. En naar mijn gevoel ook al een eerste vertrouwen geuit. Dat vertrouwen is zeer abstract maar zeer belangrijk. De opdracht wordt gepubliceerd, daar kunnen ontwerpers op inschrijven. Van die inschrijvingen selecteren wij er intern tien en we proberen dat ook te argumenteren op een objectieve manier. Die

tien worden gepresenteerd aan de bouwheer, en de bouwheer kiest er dan samen met ons vijf uit. Die vijf worden betaald, dat is ook zeer belangrijk want dat wil zeggen dat eigenlijk het goud van de ontwerper, die eerste insteek, dat dat ook voor een stukje gehonoreerd wordt. En dan hopelijk wordt er één kandidaat geselecteerd waar verder mee wordt onderhandeld. In een normale procedure moet je als je bijvoorbeeld een hospitaal wil bouwen al 4 referenties van hospitaal kunnen voorleggen. Bij de open oproep is dat niet zo, dus we maken eigenlijk mogelijk dat zowel jonge als ook oudere bureaus plotseling over opdrachten kunnen nadenken waar ze misschien nog nooit over hebben nagedacht maar waarvan wij wel weten dat ze capabel zijn om er over na te denken. En dat is natuurlijk echt heel uniek, maar dat is ook enorm broos, net omdat er zoveel vertrouwen aan te pas komt. Maar dat moet je bewaken. En de laatste jaren, en dat is dan denk ik toch wel op de conto te schrijven van de ontwerpers, die toch wel commercieel ingesteld zijn, wordt er veel te veel materiaal ingeleverd. Waarna men klaagt over dat er te weinig betaald wordt. Dat kan dus niet. Daarom gaan we proberen aan te scherpen; in categorieën beginnen te werken, van kleine categorie naar grote categorie, met per bepaalde verwachtingen over het materiaal. Gedeeltelijk zelfs ook om de bouwheer te beschermen want ondertussen heb ik de indruk dat de bouwheer dat ook verwacht om al die informatie te krijgen, en dat strookt niet meer met het oorspronkelijke idee. De komende open oproep, die van juli dit jaar, zal in nieuwe versie verschijnen.

DE OPDRACHT VAN DE VLAAMSE BOUWMEESTER

De opdracht van de Vlaamse Bouwmeester werd als volgt omschreven in de Mededeling aan de Vlaamse Regering: "Vanuit een langetermijnvisie, in goed overleg met de verschillende administraties en extern betrokken partijen, bijdragen tot beleidsvoorbereiding en beleidsuitvoering van het architecturaal beleid van de Vlaamse Gemeenschap, teneinde een architecturaal kwalitatieve leefomgeving in Vlaanderen te helpen creëren." Deze opdracht is opgedeeld in verschillende resultaatgebieden, met onder andere als doel de ontwikkeling van een langetermijnvisie voor het tot stand komen van een architecturaal kwalitatieve leefomgeving in Vlaanderen, advisering en bewaking van de uitvoering van het architecturaal beleid voor de eigen bouwwerken van de Vlaamse overheid en het uitbouwen van een kwaliteitsbeleid met betrekking tot de constructie van grotere bouw- en infrastructuurwerken gesubsidieerd door de Vlaamse overheid. Verder bestaat de taak van de Vlaamse Bouwmeester eruit advies te verlenen over ontwerpen van overheidsgebouwen en bijstellingen of aanpassingen aan de bestaande regelgeving en daarnaast op te treden als stimulator en inspirator voor een Vlaams architecturaal bewustzijn.

Voor de Vlaamse regering was het een vereiste dat ik zou blijven werken binnen mijn bureau. Men vindt het toch zeer belangrijk dat een Vlaams bouwmeester nog een voeling heeft met de praktijk, hoe moeilijk dat die twee ook combineerbaar zijn. Natuurlijk hebben we gezorgd voor een 'chinese wall' tussen de twee, we accepteren als bureau geen Vlaamse opdrachten meer en schrijven

niet meer in voor Vlaamse projecten. En dat is een groot risico maar natuurlijk ook de enige oplossing. Wij hebben daar heel lang over gepraat want in het begin was men daar niet mee akkoord.

We zitten op dit moment als bureau meer in het buitenland, met projecten in Frankrijk, Zwitserland en daar werk ik aan mee, maar natuurlijk is mijn tijdsbestek relatief beperkt. Ik functioneer bijna als extern jurylid in mijn eigen bureau, wat natuurlijk ook niet oninteressant is. Eind mei gaat er een tentoonstelling open in het Paleis voor Schone Kunsten over het bureau, we zijn ook een boek aan het maken. Daar concentreer ik me op dit moment vooral op. Maar we hebben in die zin bewust gekozen voor de moeilijke weg, én als bouwmeester, én als bureau. Al denk ik dat het uiteindelijk wel de juiste beslissing zal zijn.

Advies?

Voor de architectuurscholen zelf. Wat wij nu moeten proberen te doen, vaak tot schaamte, het bijvijlen en aanscherpen, vind ik dat bij architectuurscholen ook nog meer zou moeten gebeuren. Architectuur is niet iets dat louter op zichzelf staat, integendeel, architectuur is maar een heel klein onnozel fragmentje van het groter geheel. En toch wordt het naar mijn gevoel toch nog niet breed genoeg opengetrokken. Voornamelijk bepaalde financiële, juridische en procedurele aspecten lijken nauwelijks aan bod te komen. Ook vind ik presentaties heel belangrijk; met welke overtuiging of bravoure je iets kan brengen betekent heel veel. Ook hier gaat het weer om een soort van attitude. Scholen moeten geen architecten kweken maar attitudes, en daar ligt denk ik iets te weinig de nadruk op. En ik wil in die zin ook de meesterproef aanpassen, deze jaarlijks organiseren en minder kandidaten selecteren. Niet elke school zal recht hebben op een kandidaat, zodat het geen evidentie meer is maar de scholen zich terug moeten bewijzen. De meesterproef moet meer gewild worden en de scholen opnieuw een beetje uitdagen om te durven excelleren.

bronnen:
<http://www.archined.nl>
<http://www.architectura.be>
<http://vlaamsbouwmeester.be>

tekst: Kristien Van de Voorde, Anne-Sofie Verheyen

Met steun van de
Vlaamse overheid

BOUWEN VOOR JEZELF: EEN VANZELFSPREKENDE EXPERIMENT

Voor deze editie van *Thuiswerk* gingen we op bezoek bij Barbara Oelbrandt. Deze ingenieur-architecte studeerde aan de KU Leuven en de TU Delft en is momenteel werkzaam bij het architectenbureau BLAF. Sinds enkele jaren woont ze met haar gezin in Asse, een randstedelijke gemeente bij Brussel.

SITE

Het gezin woonde al enkele jaren in Barcelona, toen ze besloten terug te keren naar België. Aangezien ze niet gebonden waren aan een bepaalde stad was de enige beperking dat de man van de architecte werk had in Brussel. Na wat zoeken in de stad zelf, richtten ze hun focus meer op het randstedelijke gebied. Uiteindelijk kozen ze voor deze bouwgrond, een lot in een standaard verkaveling. Alle aanliggende percelen waren op dat moment reeds bebouwd. Hierdoor had de site meteen vijf aangrenzende woningen. Daarnaast lag het terrein sterk in helling, waardoor een overbrugging van ongeveer een volledige verdieping moest gemaakt worden.

De architecte geeft zelf aan dat bouwen in een verkaveling iets was waar ze zich als architect steeds zeer veel vragen bij had gesteld. Ze probeerde hier echter zo goed mogelijk mee om te gaan. Nu blijkt het ontwerp zich net in te zetten voor de verkaveling. De openheid naar de straat en de aanwezige speelruimte in plaats van het typische voortuintje trekt namelijk buurtkinderen aan om te komen spelen en zorgt voor meer beweging op straat.

EEN ZOEKTOCHT NAAR RUIMTE EN FLEXIBILITEIT

Een verkavelingswijziging werd aangevraagd die toeliet om in de

breedte te bouwen in plaats van in de hoogte, waardoor de woning beperkt kon worden tot 2 verdiepingen. Toch valt de woning in het totaal eigenlijk zeer klein uit. Daarom worden er verschillende strategieën toegepast om plaats te besparen en het ruimtegevoel te vergroten. Aangezien het terrein zich in helling bevond, nam de architecte al snel de keuze de leefruimte op de verdieping te plaatsen. Hieraan grenzend bevindt zich het slaapgedeelte van de kinderen en een speelkamer, wat eigenlijk een toch wel afwijkende planindeling is. De slaapkamers van de kinderen zijn zeer beperkt in grootte. Dit was echter een ontwerpbeslissing om een brede gang en voldoende extra speelruimte mogelijk te maken.

Centraal in de woning bevindt zich een glazen transparante traphal. Door deze transparantie geeft de eerste verdieping een zeer open indruk. Daarnaast zorgt dit ook voor vele zichten. Tijdens het ontwerp waren de kinderen nog zeer jong, wat zich ook toont in de woning. Zo is de keuken een centrale plek, die zicht heeft op alle speelruimtes. Tussen de keuken en de speelkamer bevindt zich een patio. Deze interessante plek zorgt niet alleen voor een bijzondere relatie tussen de aanliggende binnenruimtes maar door de oriëntatie op het zuiden warmt het hier zeer snel op. Dit maakt het mogelijk reeds bij de eerste zonnestrallen buiten te zitten, al lijkt het niet echt bedoeld als een te gebruiken buitenruimte, wat duidelijk wordt door het gebrek aan een balustrade. Op deze verdieping bevindt zich ook een aparte leefruimte voor de ouders.

Zeer opvallend is dat er veel verschillende speelmogelijkheden zijn voorzien voor de kinderen. Aan de voorkant van de woning bevindt zich een speelplein met basketbalringen en voetbalgoalen. Een plek waar ook de buurtkinderen vaak komen spelen. Aan de

achterzijde bevindt zich de eigenlijke tuin; een grasveld vol speeltoestellen. Ook binnen in het huis is er nog een speelkamer aanwezig, aangrenzend aan de slaapkamers. Hier vinden we een bijzondere ruimtestrategie terug, door een verzakking van de vloer wordt er op een natuurlijke manier een bureau voor de kinderen geïntegreerd. Het valt op dat ondanks de beperkte aanwezige ruimte, deze wel optimaal gebruikt wordt om te 'leven'.

De benedenverdieping is bewust minder 'ontworpen'. Momenteel bevindt zich hier een bureau, maar deze functie is zeer vrij in te vullen. Ook vinden we hier logeerkamer, badkamer en ouderslaapkamer. Opmerkelijk is de glaspartij tussen de badkamer en de slaapkamer; dit is weer een strategie om ondanks de geringe grootte van de slaapkamer toch opnieuw een groter ruimtegevoel te creëren.

Doorheen de volledige woning is flexibiliteit een zeer belangrijk onderwerp. De kinderkamers worden afgesloten door kastenwanden, met kastdeuren die zowel aan de leefruimte als aan de slaapkamers grenzen. Aangezien de slaappleaats van de kinderen bij het ouder worden niet altijd even ideaal zal zijn, laat dit gemakkelijk verandering en aanpassing toe. De bureau op de benedenverdieping zou later eventueel opnieuw ingericht kunnen worden als slaapkamer.

Het meubilair is zeer minimalistisch ontworpen en maakt het mogelijk alles weg te stoppen. Dit maakt dat de ruimtes tot rust gebracht kunnen worden en dat de woning ondanks de geringe oppervlakte toch ruim lijkt.

PASSIEF WONEN

Er was geen specifieke reden waarom het gezin ervoor koos passief te bouwen. Maar bouwen voor jezelf maakt het mogelijk om dingen uit te proberen en dat is precies wat de architecte heeft gedaan.

De architecte geeft aan dat er een groot verschil is tussen wonen in een typisch huurhuis, als een ferme, en wonen in een

passief huis. Een gewoon huis is vaak wel groot, maar een groot deel van de kamers wordt niet gebruikt omdat ze onaangenaam en koud zijn. **Het voordeel van een passiefhuis is dat je het heel open kan houden**, waardoor er heel weinig deuren nodig zijn.

De architecte merkt op dat in een passiefhuis het heel duidelijk is welke factoren de binnentemperatuur beïnvloeden. De woning heeft heel veel glas op het zuiden, wat ervoor zorgt dat er in de winter als de zon schijnt een zeer aangename temperatuur ontstaat. De zonnenschermen voorkomen oververhitting in de zomer. De verwarmingsinstallatie is ten gevolge daarvan ook zeer eenvoudig, namelijk verwarming met ventilatielucht. Deze minimale installatie zorgt ervoor dat het soms een beetje fris is, maar dit lossen ze dan op door gebruik te maken van de aanwezige warmtebronnen in het huis. Bijvoorbeeld door een warm bad even te laten staan, of de wasmachine open te laten staan als je deze uitgeladen hebt. Ook de afgegeven warmte van electro-apparatuur valt op, iets waar je je in een gewone woning niet van bewust bent.

Het huis hoeft slechts 3 maanden op het jaar verwarmd te worden, namelijk december, januari en februari. Dit zorgt ervoor dat, ondanks het een passief huis is, ramen toch altijd opengezet kunnen worden wat een natuurlijke ventilatie uitlokt. In de herfst is verwarming dus niet noodzakelijk, dit ook vanwege het feit dat, als er warmte is, deze goed wordt vastgehouden door de massieve bouw. Zo ontstaat er een goed thermisch comfort.

ONTWERP ALS EXPERIMENT

Ontwerpen voor jezelf is naar de mening van de architecte op sommige vlakken gemakkelijker. In een ontwerpproces voor particuliere klanten steek je namelijk zeer veel tijd in het overhalen van de klant, en nog meer in het feit dat klanten vaak terugkomen op hun beslissing. Als je voor jezelf bouwt, valt dit probleem uiteraard weg. Er was wel een zekere discussie aanwezig aangezien ze moest ontwerpen voor haar gezin, met haar gezin, maar dit kwam het ontwerp alleen maar ten goede. **Ontwerpen voor**

jezelf is een automatisch proces, want je weet wat je wil.

Ook materiaalkeuze is iets waar je veel vrijer in bent. Bij een ontwerp voor een klant moet er rekening gehouden worden met bepaalde voorschriften, zo moet het bijvoorbeeld vermeld worden wanneer je voor nieuwe, experimentele of niet eerder gebruikte materialen kiest. Terwijl ze nu zelf het risico neemt met het originele concept van textiel als gevelmateriaal te gebruiken. Het zou zeer moeilijk zijn een particuliere klant hiervan te overtuigen. Indien ze nu voor een probleem van herstelling komt te staan, heeft zij daar geen probleem mee, maar bij een klant zou dit anders zijn. Ook het gebruik van EPDM in de benedenvoorgevel is uniek. Deze kan met krijt betekend worden, een concept dat ze proberen iedere zomer te laten terugkeren.

Van sommige gemaakte keuzes geeft ze zelf aan dat deze wel geschikt zijn voor deze woning maar minder commercieel interessant zijn. Bijvoorbeeld het gebrek aan akoestische afscheidingen in de woning. Hier kozen ze bewust voor om de woning optimaal flexibel en open te houden. Dit werkt voor het gezin omdat zij ervan houden echt samen te leven. Een dergelijke beslissing is echter iets zeer persoonlijks en één die je niet zomaar voor een klant kan nemen.

Het nadeel van je eigen huis ontwerpen is dat je voor zeer veel keuzes komt te staan. Het is een ideale moment om dingen uit te proberen en te experimenteren, en dan is

het moeilijk om dat soms niet te doen. Maar het is altijd zeer belangrijk om een zekere eenheid te behouden in je ontwerp, het mag geen optelsom van experimenten worden.

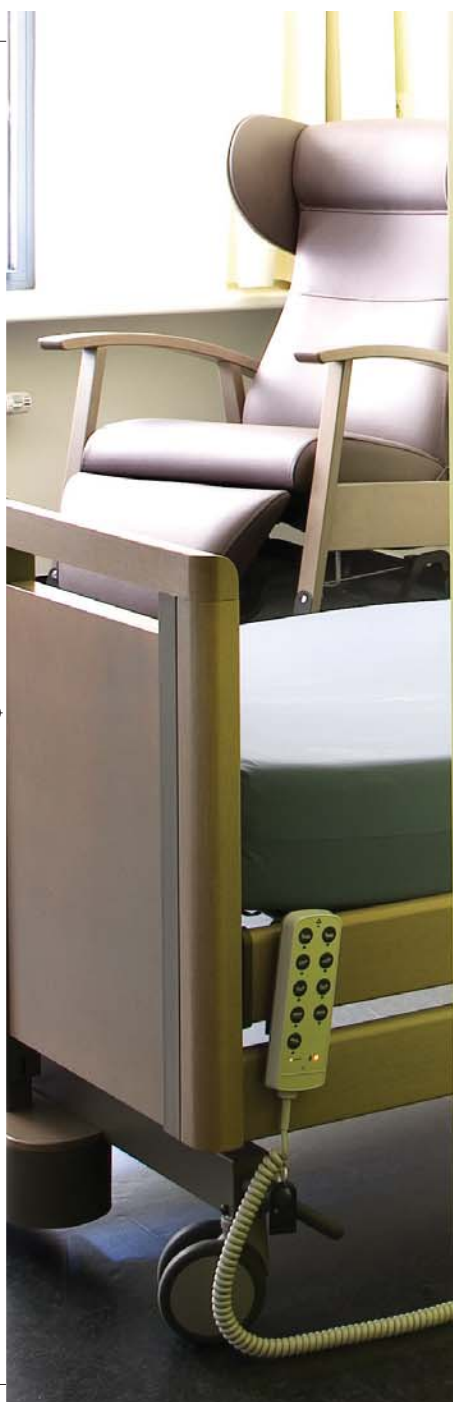
Tijdens het ontwerpproces heeft ze veel hulp gekregen van haar collega-architecten bij Blaf. Ze geeft zelf aan dat dit vooral handig was wanneer ze vast zat op een bepaald punt. Het idee van de voorgevel bijvoorbeeld, is er eentje dat op het bureau ontstaan is. Ze ziet de woning dan ook niet als een louter persoonlijk project, maar echt een project dat de visie van Blaf illustreert; namelijk jezelf vragen durven te stellen en bepaalde dingen anders durven te doen. Een constante zoektocht naar hoe je particuliere huizenbouw economisch onder controle kan houden. De woning te Asse was de eerste passiefwoning die ze als bureau bouwden. Momenteel zijn er al enkele meer, maar ze houden zich niet uitsluitend met passiefwoningen bezig. Ze merkt wel op dat Blaf zich niet sterk aangetrokken voelt tot gewone woningbouw. Eenmaal je bezig bent met passief of laag energetisch bouwen, voelt het als natuurlijk aan om ook klanten die hier niet echt geïnteresseerd in zijn uit zichzelf te informeren en te overtuigen van de voordelen.

De woning is een uniek, modern en energiebewust ontwerp. Ondanks het grote verschil in stijl met de omliggende huizen en de niet voor de hand liggende materiaalkeuze, wordt het positief ontvangen. Het is een mooi bewijs van het feit dat passiefbouw ook modern en architecturaal kan zijn, een geslaagd experiment.

tekst: Loes Vandenberghe, Anne-Sofie Verheyen

foto's: Stijn Bollaert

SIKKENS HEALTHCARE

Een totaaldiagnose voor projecten in de zorgsector.

Het Sikkens Healthcare concept is een antwoord op de soms zeer complexe vragen uit de zorgsector. De basis is een totale scan van het project: een grondige analyse, een professionele dienstverlening vóór, tijdens en na het project én een welbepaalde kleurenaanpak met het oog op een maximaal "well-being" effect. Het specifieke gamma Sikkens kwaliteitproducten garandeert het succes van elk project. Nieuw is Alpha SanoProtex, een binnenmuurverf op waterbasis met een actief antibacterieel middel op basis van zilver.

www.sikkens.be

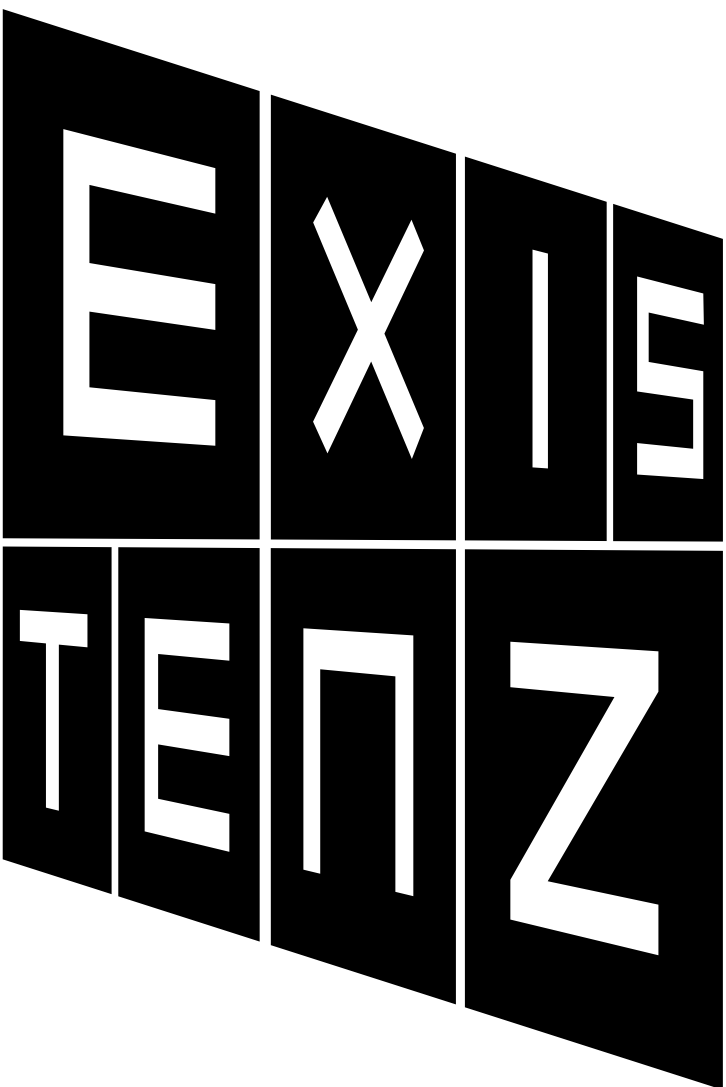

ALPHA SANOPROTEX

sikkens

Café Corbusier - Hannelore Veelaert

**EXISTENZ 1011:
EEN OVERZICHT**

Café Exposé - Hannelore Veelaert

24-urenloop - Hannelore Veelaert

Café Exposé - Hannelore Veelaert

Existenz Maximum Week - Maximiliaan Royackers

Existenz Maximum Week - Eva De Fré

Existenz Maximum Week - Hannelore Veelaert

Existenz Maximum Week - Jonas Dreesen

Existenz Maximum Week - Hannelore Veelaert

Existenz Maximum Week - Jonas Dreesen

Existenz Maximum Week - Hannelore Veelaert

Existenz Maximum Week - Eva De Fré

Existenz Maximum Week - Eva De Fré

Existenz Maximum Week - Hannelore Veelaert

AFSCHIEDSWOORD EXISTENZ 1011

Terwijl je als kleuter verwoed tracht te leren binnen de lijntjes te kleuren, hebben we er dit jaar alles aan gedaan om net buiten de lijnen van architectuur te kunnen denken. We trachten het soms enge kader van ons studiecursus stevast te overstijgen. We gingen graag samen met en voor u op zoek naar wat architectuur allemaal voor u en ons kan betekenen. Hierbij zijn we gestuit op een boeiende samenwerking binnen Existenz, die op tijd en stond heel Leuven op zijn kop heeft gezet. De draagwijdte van Existenz is al langer veel groter dan de oppervlakte die 'ons kasteel' beslaat. Dit jaar hebben we zelfs voor de eerste keer de afrit richting Gent en Brussel genomen. Wat was er dit jaar allemaal gaande? Wat heeft er allemaal gebroed dit jaar in de hoofden die meestal verborgen zitten achter hun Mac of nerdbril?

Zowel binnen als buiten Existenz werden er tegen hoge snelheid ideeën uitgewisseld, activiteiten georganiseerd en dit alles stevig van commentaar voorzien. Zo werd het feestconcept Bauhouse stevig verdergezet. Vermits dit een gevestigde waarde in het Leuvense uitgaansleven is, hebben we wederom getracht de waarde hiervan tot een -nog hoger- niveau te brengen. Bij de organisatie van Bauhouse Maximum zijn we echter op een kortsluiting van toch wel zo'n 10 000V gestoten. Het relativeren van deze tegenslagen zorgde er dan weer voor dat we -voor een tijdje althans- weer met beide voeten op de grond stonden maar dit kon desondanks toch niet verhinderen dat het nog steeds een groot succes is geworden.

Kleinere gelegenheden zoals Café Corbusier, Café Discuter en Wintercafé zorgden voor een ietwat lichtere architectuurgelegenheid waar op informele wijze contacten tussen de verschillende jaren plaatsvonden. Met Working With The Masters en Cafe Exposé werd dan weer uitgeweken naar contacten binnen het Vlaamse architectuurtoneel in het algemeen en tussen de verschillende architectuurscholen in het bijzonder.

Zeker niet in het minste kwam het buiten-de-lijnen denken er dankzij Unité. Bij de lancering van dit concept op ons eerste Existenzweekend had niemand zulk pareltje verwacht. In dit medium werden de niet onbelangrijke interacties met mode, fotografie, muziek en andere kunstvormen aangepakt.

Jaarlijks is de ExistenzMaximumweek het hoogtepunt van het hele jaar. Menig bezoeker van onze Locatie stond versteld van het resultaat. Na het dichtklappen van de mond van de betreffende persoon volgde dan maar al te vaak de WAAROM?!-vraag. We hebben lang naar een antwoord gezocht en het echter nooit gevonden of willen vinden. Existenz is onze levensstijl en onze passie. De voldoening die het scheidt wanneer creatievelingen enthousiast van 's morgens tot 's avonds deelnemen aan alle activiteiten is op geen enkele manier te evenaren. Dagenlang hebben we stenen aangeslept, gemetst, met kranten behangen, elektriciteit gelegd, verlichting gemaakt en massa's voedsel verwerkt. Op deze manier kennis maken met de praktijk is uniek. De Locatie moest immers in topvorm zijn voor de week! En gezien het succes van de vorige jaren, lag de lat zeer zeker erg hoog.

Als voorzitter krijg je vaak de klappen, maar ook de complimenten. En net deze voldoening geeft een enorme hoeveelheid energie om verder te gaan. Het was me een eer om deze krankzinnige bende te mogen bijstaan. Zowel over logistiek, brandwetgeving, elektriciteitsplannen als wat er allemaal bij komt kijken een groep te leiden heb ik zeker veel bijgeleerd. De naïviteit die er voordien was, heeft nu plaatsgemaakt voor een realistische -zij het soms ietwat zweverige- terugblik op wat je allemaal met een enthousiast team kan verwezenlijken. Maar nu is het tijd voor nieuwe wind. Ik geef dan ook erg graag het Existenz-vuur door aan het volgende jaar. Voilà, met deze woorden zal ik mijn emailteller weer van 5642 naar 0 kunnen reduceren.

Alvorens voor de laatste keer af te sluiten als voorzitter rest me nog 1 ding te zeggen.

Existenz 2009-2010, jullie hadden de lat bijzonder hoog voor ons gelegd.

Existenz 2010-2011, we mogen trots zijn op wat we verwezenlijkt hebben.

Existenz 2011-2012, ik ben benieuw naar hoe jullie ons zullen verrassen. Ik kijk er alvast enorm hard naar uit !

Lotte Dietvorst
Voorzitster Existenz 1011

deze pagina:

achteraan: beheerder Lore Tonnet, voorzitter Lotte Dietvorst, vice-voorzitter Pieter Vandenhoudt (Existenz 10 11)

vooraan: beheerder Arne Vangeenberghe, voorzitter Jochen Vankriekelsvenne, vice-voorzitter Jeroen Vandervelden (Existenz 11 12)

linkerpagina: Existenz 10 11 (foto's & nabewerking: Hannelore Veelaert)

WELKOMSTWOORD EXISTENZ 1112

"Architecture starts when you carefully put two bricks together. There it begins..." zei Mies van der Rohe ooit, en ik denk dat dit is waar het voorzitterschap van Existenz om draait. Een broeihaard van creativiteit in goede banen leiden en zorgvuldig samen brengen. Daar begint het mee...

Ik heb mij kandidaat gesteld om voorzitter van Existenz te worden, omdat ik Existenz een geweldig initiatief vind en een zeer grote meerwaarde binnen de richting Burgerlijk ingenieur architect. Ik zie mijn taak als voorzitter niet als een ingenieus staalskelet dat heel het gebouw moet rechthouden, maar eerder als de mortel tussen de verschillende bakstenen, misschien zelfs de "Tec-7" om voegen dicht te kitten. Als voorzitter ga ik samen met Jeroen Vandervelden, vice-voorzitter, en Arne Vangeenberghe, beheerder, één groot jaar leiden, coachen en bijspringen waar nodig. Een jaar dat met verschillende werkgroepen, samen één groot geheel moet vormen. Voor mij moet Existenz een bijdrage leveren op verschillende vlakken, de voeling met de praktijk vergroten, in een ongedwongen sfeer kunnen kijken en genieten van architectuur en studenten dicht bij elkaar brengen.

Dit is hoe ik Existenz heb gevoeld de voorbije jaren en deze trend willen wij als Existenz 2011-2012 verder zetten. Het uitwerken van nieuwe dingen zoals Unité die aan dit jaar een totaal nieuwe dimensie gaf en als het ware een brug slaan tussen verschillende architectuuropleidingen in Vlaanderen.

Ook het plan om Café Exposé volgend jaar in Gent te laten plaatsvinden willen wij volledig steunen. We willen samen zitten met architectuurstudenten uit heel Vlaanderen om ideeën te bespreken en nog meer initiatieven op poten te zetten. Zo kunnen we de draagwijdte van Existenz uitbreiden tot heel het Vlaamse architectuurtoneel. De andere café's daarentegen moeten een plek vormen om kennis te maken met medestudenten, een plek om de banden binnen onze richting te versterken.

Maar we gaan ook de gevestigde waarden niet vergeten: Existenzweek, Bauhouse feestjes, Existenz Maximum,... Bij de samenwerking met Stad en Architectuur voor de lezingenreeks willen we graag een studentenlezing in het programma opnemen. Maar ook de kleine dingen mogen niet ontbreken, rondleiding voor de eerstejaars, een jaarboek, de receptie bij de jaartentoonstelling, het zijn zo van die kleine dingen die het leven van de archies (nog) aangenamer maken. Verder gaan we jullie blijven verrassen met schitterende, soms geheime, locaties waarvoor Existenz bekend staat. We gaan bezoeken aan architectenbureaus en werfbezoeken organiseren, om zo even midden in de praktijk te staan. Dankzij de vorige Existenzteams kunnen wij verder bouwen op initiatieven waarvan we de waarde al mochten ervaren. Ik neem vanaf nu dan ook graag het voorzitterschap over van Lotte die ons een schitterend jaar heeft bezorgd met haar enthousiast team, waarvoor dank aan allen!

Ik hoop dan ook u volgend jaar weer samen met mijn team te kunnen plezier maken met een fantastisch werkjaar, en met Unité.

Jochen Vankriekelsvenne
Voorzitter Existenz 1112

AFVAL OF ARCHITECTUUR?

Groene energie, duurzaam bouwen, zelfvoorzienende, passieve of nul-energie woningen zijn slechts enkele ideeën die steeds meer aan bod komen in de hedendaagse architectuur. Ecologie is terug en als onderdeel hiervan ook recycling. Het begon bij de fleeces en zitbanken uit PET-flessen maar tegenwoordig kan je het zo gek niet bedenken of het wordt gerecycled. Zo zijn er al een hele tijd ook mensen bezig met bouwen uit afval.

GARBAGE WARRIOR

Een grote voorstander hiervan is Michael Reynolds. Hij studeerde in 1969 af aan de universiteit van Cincinnati (Amerika), maar besefte na zijn opleiding dat architectuur weinig te maken heeft met de planeet of met de behoefte van mensen.

"Architectuur houdt zich niet bezig met dagdagelijkse problemen, terwijl architectuur net wel de mogelijkheid heeft om een oplossing te bieden hiervoor. Architectuur brengt ons tegenwoordig eerder net datgene wat we niet echt nodig hebben. Onze olie en watervoorraad raken stilaan uitgeput, er is de opwarming van de aarde, de te grote populatiegroei, etc. Het is nu dus dat we iets moeten ondernemen. Zoals we nu bezig zijn, zijn we goed op weg om onze planeet om zeep te helpen."

Al bijna 40 jaar is Michael Reynolds aan het experimenteren met radicaal duurzaam wonen in de woestijn van New Mexico. Hij gelooft dat vooruitgang wordt geboekt door het maken van vergissingen. Maar niet iedereen

ziet het op deze manier. Hoewel hij steeds heeft benadrukt dat zijn manier van bouwen experimenteel is, kreeg hij toch heel wat problemen met ontevreden klanten. Door het grote aantal klachten en rechtzaken tegen Reynolds, zag de raad van architecten van New Mexico zich genoodzaakt om zijn bouwlicentie af te pakken in 1990. Ze vonden dat zijn huizen illegaal en onveilig waren. Na een jaar lang van touwtrekken met verschillende ontevreden klanten gaf Reynolds zijn licentie vrijwillig af. Hij kreeg de overheid maar moeilijk overtuigd dat experimenteren de boodschap is. 2007 kreeg hij een wet erdoor om experimenteel bouwen toe te laten. Hij werd ook gevraagd door het Amerikaans architectuurinstituut om lezingen te komen geven in Colorado. Zij zorgden er bovendien voor dat hij zijn licentie in 2007 terugkreeg.

Reynolds en zijn aanhangers willen voornamelijk de kunst van "Earthship Biotecture" bijschaven. Dit zijn passieve, zonne-energetische, zelfvoorzienende, duurzame woningen.

De hoofdgedachte is dat eender welk voorwerp, van een fles tot een oude band, ideale isolatie kan worden als je het vult met aarde of lucht. Later voegde hij ook zonnepanelen en geothermische koeling aan zijn woningen toe, zodat de Earthships meer comfort konden bieden. Enkele beroemdheden zoals Dennis Weaver en Keith Carradine wonen in een huis dat door Reynolds ontworpen en gebouwd werd.

Zijn huizen zijn opgetrokken uit doodgewoon afval. In plaats van de gebruikelijke

boven: Earthship

onder: Earthship greenhouse

(en dure) recyclage processen, gebruikt Reynolds de weggegooidde voorwerpen in hun bestaande toestand. Zijn eerste huis, the thumb house, werd gebouwd in 1972. Hij gebruikte bierblikjes aan elkaar gebonden met ijzerdraad tot een soort 'baksteen' hiertussen deed hij een goeie laag mortel en als afwerking pleister. Verder gebruikte hij ook oud glas, plastic en autobanden gevuld met aarde. Het huis bevatte bovendien een eigen riolering, water en warmte verzamelsystemen.

Michael Reynolds werd vooral bekend dankzij de film "Garbage warrior", gemaakt in 2007 door Oliver Hodge. Hierin wordt het proces van zijn bouwmethode omschreven. In de film wordt ook een van zijn nieuwste huizen beschreven, de "Phoenix": "Er gaan geen energie, water of gas leidingen in en geen riolering uit het huis, er wordt geen energie gebruikt. Je woont op 6000 liter water en teelt je eigen eten, de riolering is inwendig en het is er 21°C het hele jaar door. Een familie van 4 kan hier perfect overleven zonder naar de winkel te moeten." Reynolds beweert dat je in deze huizen perfect zonder het elektriciteitsnetwerk kan leven, dat ze weinig of geen hypotheek vereisen en geen algemene voorzieningsfacturen moeten betalen.

In Amerika kregen zijn bouwmethodes pas vrij recent erkenning, maar in april 2005 kregen Mike en zijn crew een dringende oproep om te komen helpen op de Andaman eilanden na de tsunami. In één uur tijd werd alles verwoest, 7000 van de 35.000 mensen bleven over na de ramp op het kleine Andaman eiland. Voor hen moesten er nieuwe huizen gebouwd worden. De situatie leek uitzichtloos en men was geschokt door het besef dat de natuur in één ogenblik zoveel verwoesting kan aanbrengen. Het zoute water van de tsunami zorgde ervoor dat de bronnen onbruikbaar werden. De overheid zorgde wel voor waterbevoorrading die geleverd werd met vrachtwagens, maar deze gebruiken ook weer een hoop brandstof, waardoor we niet echt van een duurzame oplossing konden spreken. De mensen waren compleet afhankelijk van de overheid en moesten volledig opnieuw beginnen. Het enige wat er wel meer dan genoeg aanwezig was op het eiland, was afval. Mike en zijn crew bouwden met de hulp van de inwoners de eerste earthships op het eiland. Laag-technologische huizen, opgebouwd uit lokale materialen, die bestand zijn tegen aardbevingen en water kunnen opslaan. De ideale oplossing dus. De autobanden worden opgevuld met aarde. Van plastic flessen wordt de top afgezaagd en worden er twee gespiegeld in elkaar geschoven met lucht als isolatie. Samen met glazen flessen, worden ze gestapeld als bakstenen, waarbij de muur zelf isolerend is o.w.v. de isolerende elementen erin.

Deze manier van bouwen is een zege na een aardbeving, maar of ze ooit echt gebruikt zullen zijn in onze verwesterde maatschappij blijft toch wel de vraag.

JAN KÖRBES

Verder zijn er ook nog mensen die kunst uit afval vervaardigen zoals Jan Körbes en Denis Oudendijk. Sinds 2002 zijn ze bezig met het onderzoeken van de grens tussen kunst, techniek en architectuur en maken ze met oude materialen nieuwe producten. De kunstenaars luisteren vooral naar het object en zijn compositie, geschiedenis of de sociale context. Dit noemen ze 'refunctionaliseren'. "Wij beginnen niet met concept en vormgeving, wij hebben

een probleem nodig waarmee we kunnen spelen. 3D troubleshooting en creatieve improvisatie met ter plekke beschikbare afvalmaterialen wijzen de weg naar onze meestal onvoorspelbare resultaten. Overal op aarde waar je afval kan vinden, doen wij onderzoek en workshops over creatief recycling". Zo werken ze veel met gevonden hout zoals een balk afkomstig uit een haven of een antieke vloerbekleding om een trap van te maken.

Jan Körbes dacht ook na over een alternatieve manier van wonen. Aan de hand van industriële materialen kwam hij tot een draagbaar huis volledig vervaardigd uit gerecycleerde onderdelen. Hij ziet het project echter niet zozeer als een nieuwe manier van wonen, maar vreest dat we in de toekomst misschien zelfs geen keuze meer hebben. Met dit project wil hij erop duiden dat we een prijs zullen moeten betalen voor al de verspilling van de afgelopen jaren.

Palletvilion

Niet alleen afval blijkt een ideaal bouw materiaal te zijn, ook palletten. Zo deden de erasmusstudenten van de architectuurschool in Aarhus (Denemarken) een ontwerp oefening die erin bestond een ingreep te doen met palletten. Ze kregen hiervoor 10 dagen tijd, een hoop palletten, colson bandjes en een buitenruimte van de school. De studenten moesten rekening houden met de omgevende gevels, openingen en de functionele zones. Verder moesten ze niet zozeer het bestaande pad respecteren, maar eerder ingaan op de voornaamste manier waarop de buitenruimte wordt gebruikt door de mensen, maar ook hoe de zon beweegt en het daglicht verandert. Deze constructie moest de mogelijkheid bieden om te zitten, te klimmen, te liggen en te wandelen erop en eronder. De studenten vonden dat de structuur actief moest deelnemen aan het sociale leven van de school, dus moest het er niet alleen mooi uitzien. Het moest gebruikt worden en dit betekende dus ook dat het moest voldoen aan een aantal technische vereisten zoals duurzaamheid en stabiliteit. Gedurende 10 dagen probeerden de studenten evenwichtsproblemen op te lossen en de meest rationele en overtuigende constructiewijze te vinden. Door verschillende manieren van stapelen te onderzoeken ontdekten de studenten dat uitkragende palletten konden gebruikt worden als tredes, zitbanken en een hoop andere functies. Ze onderzochten een overdekkende structuur waaronder gezeten kon worden voor rond de boom op het middenplein. Het resultaat mag er gerust zijn. Verder kan je ook steeds hun video bewonderen op youtube onder de naam "be Paletto!!!" of hun blog lezen op <http://palletvilion.blogspot.com>.

Tekst: Hanne Verstreken

Bronnen

<http://www.haagsekunstenaars.nl>

<http://palletvilion.blogspot.com>

www.refunc.nl

www.millegomme.com

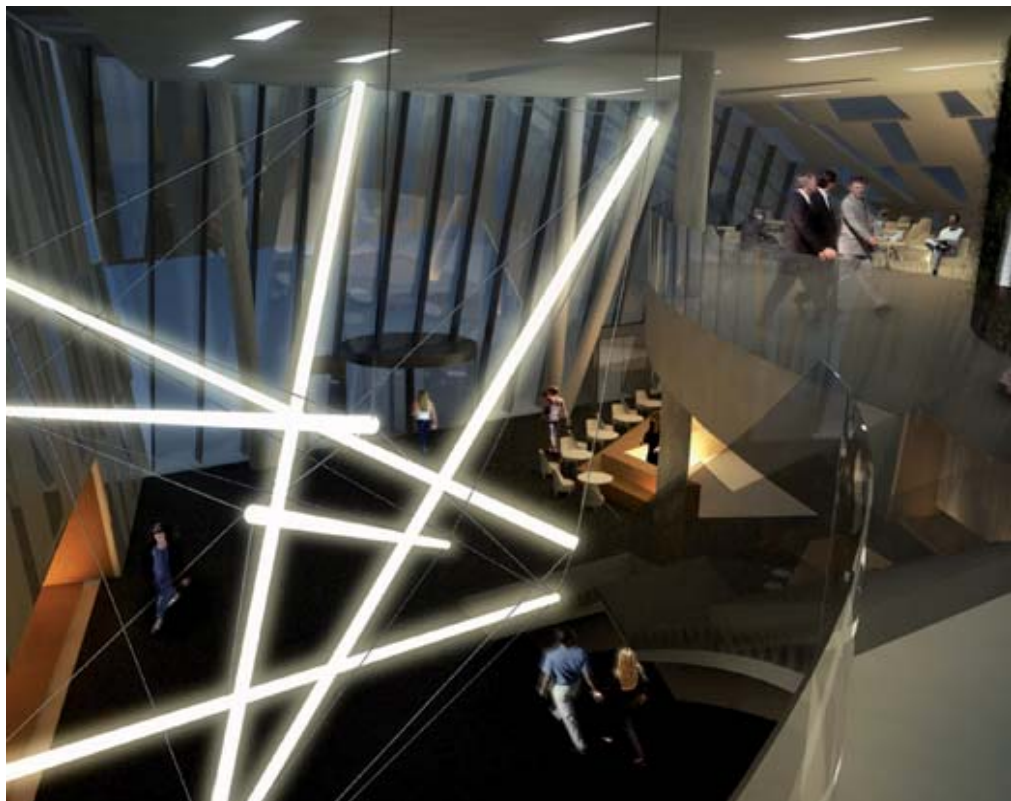
van boven naar beneden:
Michael Reynolds en één van zijn 'earthships'
Jan Körbes
alternatief huis van afval van Jan Körbes
werktafel van Jan Körbes

buiten de lijnen

TOT WAAR REIKT ARCHITECTUUR? WAT IS GEEN ARCHITECTUUR MEER? WAT IS NOG NET WEL ARCHITECTUUR? WELKE ANDERE DISCIPLINES SLUITEN AAN BIJ ARCHITECTUUR? WE TASTEN HIER DE GRENZEN VAN DE ARCHITECTUUR AF. IN DEZE DERDE EDITIE BEKIJKEN WE DE PRODUCTDESIGN VAN GIHA WOO, DE FOTOGRAFIE VAN SEAN HEMMERLE EN DE INVENTIEVE LICHTINSTALLATIE VAN DE DEENSE ARCHITECTEN 3XN.

Tekst: Koen Moesen

TOEN SCHIEP 3XN HET LICHT...

Voor het nieuwe 'Bella Hotel' te Kopenhagen, ontworpen door het Deense architectenbureau 3XN, is een opvallende lichtinstallatie gemaakt: de 'Bella Chandelier'. De installatie is in de foyer opgehangen en dient zo de beweging van het gelijkvloers naar de eerste verdieping versterken. Ze werd ontworpen door GXN, een eigen onderzoeksafdeling binnen 3XN. De 'N' staat natuurlijk opnieuw voor de drie gelijke achternamen: 'Nielsen'. De 'G' staat echter voor 'Green'. Het doel van GXN is dan ook om onderzoek te doen naar nieuwe materialen en technologieën, die de architectuur en de omgeving positief beïnvloeden.

3XN wilde een lichtinstallatie die zowel een dynamische expressie als een verwijzing naar de strenge gevels van het 'Bella Hotel' heeft. De structuur is gebaseerd op een evenwicht tussen trekkrachten en drukkrachten: een 'tensegrity'. Deze term wordt toegeschreven aan Buckminster Fuller, als een contractie van de Engelse woorden: 'tensional integrity'. In deze structuur worden de trekkrachten opgenomen door een netwerk van dunne kabels. De verlichtingselementen nemen de drukkrachten op. De structuur laat toe dat alle verlichtingselementen als het ware los van elkaar kunnen zweven. Dit geeft er een zeer elegant en licht gevoel. Bovendien zorgt de ruimtelijkheid van de 'tensegrity' ervoor dat de lichtsculptuur voortdurend veranderd wanneer men eromheen beweegt.

<http://www.3xn.dk>

DE AANWEZIGHEID VAN AFWEZIGHEID

Detroit was ooit de vierde grootste stad van de Verenigde Staten. De bloeiende industrie en technologische voortgang van de automobielsector in Detroit zorgden voor de bijnaam 'Motor City'. Die grandeur is vandaag echter vervaagd, want de stad kampt met een spectaculaire leegloop. Het inwonersaantal is op slechts een halve eeuw tijd meer dan gehalveerd. De enorme economische en sociale achteruitgang staat in de architectuur van Detroit geschreven.

In deze context heeft de vooraanstaande Amerikaanse fotograaf Sean Hemmerle een aantal boeiende beelden gemaakt. De fotoreeks draagt de naam 'Rust Belt'. Dit is het gebied dat tot halverwege van de 20e eeuw het zwaartepunt van de industrie vormde in de Verenigde Staten. In zijn fotoreeks weerspiegelt de vroegere industriële en residentiële glorie van Detroit, ondanks de enorme verlatenheid. De foto's voelen op momenten poëtisch,

op andere momenten verontrustend aan. Sean Hemmerle laat de leegte voelen. Hij maakt de afwezigheid aanwezig. Meer foto's en projecten van zijn toonaangevend fotografisch werk zijn te vinden op onderstaande link.

<http://seanhemmerle.com>

FORM FOLLOWS FUNCTION

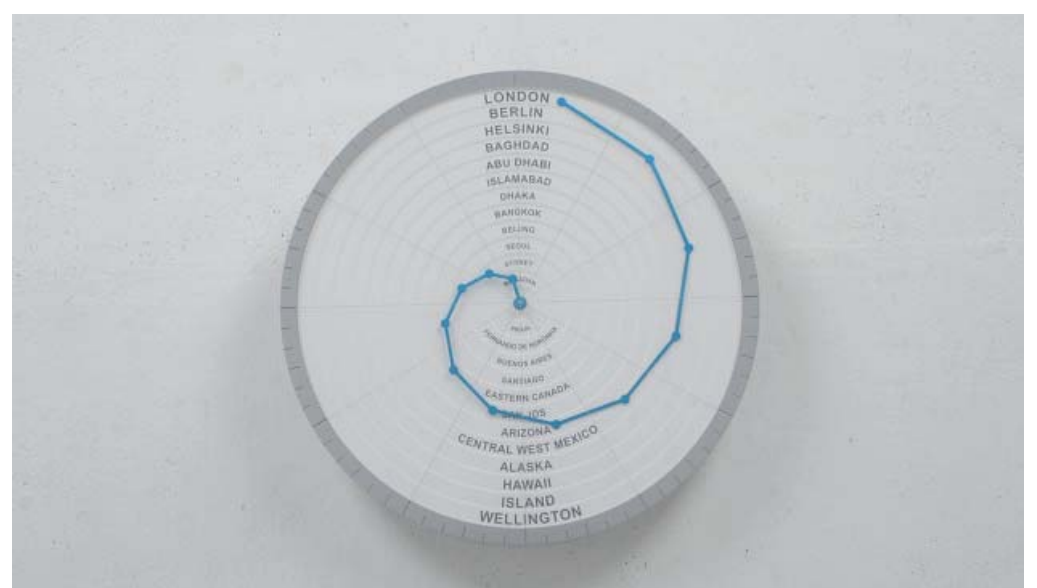
Dit modernistische citaat van Louis Sullivan past in het werk van de Zuid-Koreaanse productdesigner, Giha Woo. Hij heeft een aantal objecten met een interessante vormgeving ontworpen. Bovendien worden ze stuk voor stuk gekenmerkt door een bijzonder minimalistisch karakter.

Eén van zijn recente werken is de 'Plug and Player'. Giha Woo ondervond dat zo goed als elke mp3-speler een stekker gebruikt om op te laden. Hij stelde echter vast dat een stekker op zich groot genoeg is om de rol van een mp3-speler in zich op te nemen. De 'Plug and Player' is dus eigenlijk niet meer dan een mp3-speler in de vorm van een stekker. Dit inventieve ontwerp ontstaat door de convergentie van de stekker en de mp3-speler: de 'plug' en de 'player'. Deze minimalistische aanpak geeft wel een uitzonderlijk functioneel resultaat. Men kan deze mp3-speler overal opladen, zonder de nood aan extra accessoires of batterijen. Het biedt een minimale vorm met een maximale functionaliteit.

Een ander opmerkelijk ontwerp van Giha Woo is de 'Front & Back'. Dit werk is een herinterpretatie van de dialoog tussen de batterij en de klok. Ondanks dat de batterijen de energie geven om een klok te laten werken, worden ze meestal verstopt aan de achterzijde. Hier zitten de batterijen echter aan de voorzijde, waar ze de actieve rol van de wijzers innemen. Ook van dit ontwerp straalt het minimalisme af. De klok is in feite niet meer dan een witte schijf.

In de twee bovenstaande projecten onderzoekt Giha Woo de unieke relatie tussen objecten die onafscheidbaar zijn. In andere ontwerpen verkent hij ook het samensmelten van functies die wel onafhankelijk van elkaar kunnen werken. Zo biedt de 'Hidden Lamp' een fusie van een stoel en een leeslamp. De 'Phone and Watch' en 'Clip + Pen' benadrukken objecten die los van elkaar evenzeer functioneren, maar vandaag zo ingeburgerd zijn als één geheel. De klok 'Bent Hands' geeft dan weer op een zeer minimalistische wijze alle wereldtijden in één analoge klok met één wijzer. De boodschap achter deze klok is dat, ondanks de wereld ingedeeld is in verschillende tijdzones, de tijd toch overal tegelijk verdergaat. Meer projecten van Giha Woo zijn te vinden op onderstaande link.

<http://www.gihawoo.com>

grensoverschrijdend

Wat kun je nu doen met een schuur? Het Nederlandse Architectenbureau MVRDV stelde zichzelf deze vraag. Met de Balancing Barn in Suffolk gaven ze zichzelf meteen een indrukwekkend antwoord. Het vakantiehuisje heeft het profiel van de meeste andere schuren in de buurt, maar het heeft een lengte van 30 meter, waarvan er 15 uitkragen over het landschap. Het huisje balanceert op het punt waar architectuur en ingenieurswetenschappen elkaar ontmoeten.

MVRDV kreeg deze opdracht van Living Architecture, een onderneming die moderne vakantiehuisjes bouwt, huurhuisjes ontworpen door bekende en succesvolle architecten. De opdracht was om een schuur neer te poten bij een natuurreservaat in Suffolk, Engeland. De architecten vroegen zich aanvankelijk af wat een schuur zou toevoegen, in termen van gebruik en zichten in het landschap. Ze speelden in op de vraag van Living Architecture door het vakantiehuisje er als een doodnormale schuur te laten uitzien vanop de toegangsweg naar de site. Een stuk rechte weg van zo'n 300 meter geeft uitzicht op een eenvoudige kopse gevel "met een schoorsteen, een raam, misschien iemand die staat te koken voor dat raam, en dat is het". De kopse gevel is volledig op de as van de weg gericht, waardoor de lange zijgevels onzichtbaar blijven. Pas wanneer je aan het einde van de weg bent, ervaar je de langte van het volume en de uitkraging.

De architecten wilden enerzijds een bescheiden huisje creëren, dat respect toonde voor de natuur en de omgeving. Anderzijds wilden ze hun project iets meer geven dan de schuren die overal in Suffolk voorkomen. Dat gebeurt enerzijds met de zilverachtige metalen tegels waarmee het huisje bedekt is. Deze bekleding weerkaatst het licht en de omgeving en maakt van deze schuur iets bijzonders. Maar dit is nog maar het begin.

"Een vakantiehuisje heeft meestal te maken met een gevoel van veiligheid en rust," zegt Winy Maas, de M van MVRDV. Dit is een gevoel waarmee de architecten op een speelse manier mee breken. Het huisje staat namelijk op een helling, en door het weg te schuiven van de weg, naar de natuur en het reservaat toe, ontstaat er een uitkraging. "Je schuift het verder en verder, tot op het moment waarop het begint te kantelen. Dan wordt het spannend." Je moet het huisje zien zweven, de balans voelen.

Dit gevoel komt ook binnen terug. Het huisje zal namelijk een beetje schommelen terwijl je erin rondloopt. Wanneer je binnenkomt aan de opgelegde kant heb je eerst een behaaglijk gevoel van comfort, en misschien wel die veiligheid en rust waar MVRDV eerst aan dacht. Maar wanneer je verder wandelt en in het uitkragende deel terecht komt verandert alles. De veiligheid maakt plaats voor spanning en je ziet het surrealistische zwevende effect dat buiten werd aangekondigd echt gebeuren. Het pronkstuk is de woonkamer, met 270 graden zicht op de natuur, plus een dakraam en zelfs een "tapijt" van glas waarmee je naar beneden kijkt, naar de schommel die op het einde van de uitkraging is opgehangen.

Maar de uitkraging is niet zomaar bedoeld als theaterstukje. Ze is een ode aan de natuur. Het gebouw wordt verschoven naar het reservaat toe. Zo willen de architecten voeling creëren met een stukje beschermde natuur, een lapje groen dat je niet kan aanraken, maar waar ze zo dicht mogelijk bij willen komen. De zwevende schuur moet ook de openheid van het landschap viëren. Dit is een gevoel dat zou worden kapot gemaakt als er kolommen stonden. Net zoals kolommen het idee zouden vernietigen dat men hier iets heeft gebouwd dat op het eerste zicht onmogelijk lijkt.

EEN SPANNENDE SCHUUR

Hoe heeft MVRDV het dan mogelijk gemaakt? De schuur bestaat uit een stalen frame dat balanceert op een centrale betonnen kern. Het evenwicht wordt gewaarborgd door de opgelede zijde in zwaardere materialen uit te voeren dan de uitkraging.

De Balancing Barn kan 2 tot 8 mensen huisvesten. Je komt binnen in een keuken en een grote eetkamer. Deze is verbonden met de woonkamer op het einde van het volume door een gang waar zich vier slaapkamers aan bevinden. Deze slaapkamers hebben elk een eigen badkamer en toilet. Ze hebben ook elk een thema meegekregen en zijn dan ook allemaal verschillend. Verdiepingshoge ramen en verschillende daklichten zorgen voor voeling met de natuur. Het interieur is voornamelijk uitgevoerd in hout, met daarin een reeks meubels ontworpen door Studio Makkink & Bey.

Het vakantiehuisje is verder een zeer energiezuinige woning. De wanden zijn sterk geïsoleerd en de architecten hebben gebruik gemaakt van warmterecuperatie en een warmtepomp.

MVRDV heeft hier een spannend, speels, bijna surrealistisch huisje neergezet, dat zoveel meer is geworden dan een schuur. Het huisje doet eer aan zijn natuurlijke omgeving en steelt zeker niet de show, maar het is toch een bijzondere en indrukwekkende realisatie. Wat kun je nu doen met een schuur? Verdomd veel, als je het mij vraagt.

tekst: Steven Van Bocxlaer

bronnen: www.mvrdv.nl

D2S INTERNATIONAL – EXPERT IN GELUID & TRILLINGEN, DYNAMISCHE SYSTEMEN & STRUCTUREN

Ons studie bureau biedt een volledig geïntegreerde benadering aan voor het akoestisch comfort, de geluidsisolatie en het trillingsvrij gedrag van gebouwen en structuren.

Bouwakoestiek

Dimensionering van de buiten- en binnenmuren van een gebouw, geluids- en trillingsvrije opstelling van technische installaties en correctie van de nagalmtijd

Zaalakoestiek

Zaalakoestiek: conferentiezalen, auditoria, theaters, studio's

Technische Installaties

Integratie van technische installaties in gebouwen en akoestische isolatie van technische ruimtes

Structurele Trillingen & Funderingen

Structurele analyse van gebouwen en installaties; anti-trillingsontwerpen voor gebouwen en funderingen

Elektro-Akoestiek

Elektro-akoestisch ontwerp voor theaters, stations en zalen

D2S International – Jules Vandenbemptlaan 71 – 3001 Heverlee – 016-23 89 88 – www.d2sint.com

www.acco.be

Rijweg 173
3020 Herent
Tel 016 628010
Fax 016 628029

OPENINGSLUREN
Maandag tot en met vrijdag van 9.00 tot
12.30 en van 13.00 tot 17.00

BRUSSEL ONderwijs Kunst

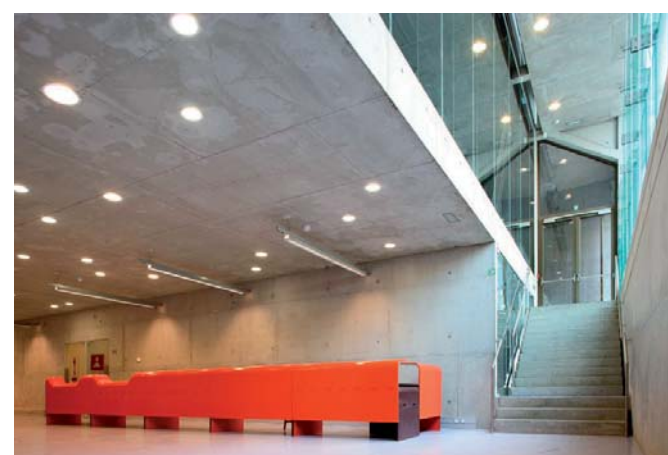
tekst: Eva De Fré, Hannelore Veelaert
foto's: Filip Dujardin

Moet een jeugdtheater steeds gemaakt worden op kindermaat? Oda Van Neygen, de huidige directrice van het Bronks Jeugdtheater vindt van niet. Volgend jaar bestaat het theater 20 jaar maar nu pas heeft het een eigen plek. Het was dan ook zeer belangrijk voor Bronks en zijn directrice om een eigen stempel op dit nieuwe complex te drukken. Tot voor kort leidde het jeugdtheater een nomadisch bestaan. In 2009 kwam eindelijk het eigen theaterhuis tot stand naar het ontwerp van Martine De Maeseneer, in samenwerking met Dirk Van Den Brande. Na een lange zoektocht koos de stad voor een grillige kavel aan de Varkensmarkt, in het centrum van Brussel. Voor het eerst kon Bronks aarden en dat doet het goed.

Het nieuwe jeugdtheater werd geïntegreerd in een bestaande (woon)wijk. Het contact met de buurt is dan ook een belangrijk uitgangspunt in het ontwerp. Eerst en vooral moest het gebouw aansluiten bij de aanpalende gebouwen. Het theater werd dus geen monumentale eizelgänger, zoals vele van zijn voorgangers, maar een gebouw dat zich niet erg distantieert van zijn burens. 'Het open huis' is de meest geschikte metafoer die de relatie tussen het ontwerp en de stad beschrijft. Vandaar ook de keuze voor de glazen gevel. Deze benadrukt het contact met de straat. Het is een soort etalage die de mensen moet verleiden om binnen te komen. De blik van de voorbijganger wordt naar binnen getrokken. De repetitieruimten liggen één meter boven straatniveau en zijn 1.4 meter achteruitgeschoven ten opzichte van de gevel. Hieronder bevindt zich de

foyer. Van op de straat kan men dus kijken tot aan de balie in de foyer en tot in de repetitieruimten. Dit geeft een zeer open gevoel, het lijkt wel straattheater. Maar elke medaille heeft een keerzijde. Kort na de realisatie heerste er nog een afwachtende houding vanuit de buurt. De glazen gevel zorgde voor een prestigieus uiterlijk en het theater werd bestempeld als dat van 'les Flamands riches'. Na verloop van tijd en na enige samenwerking met de buurt werd dit vooroordeel echter stilaan herzien. Nu wordt het contact met de stad en de transparantie van het gebouw als een voordeel beschouwd door buurtbewoners. Men kan het productieproces op de voet volgen.

De kavel van het theater is niet zo groot waardoor zoveel mogelijk moest gerealiseerd worden op een zo klein mogelijk oppervlakte.

Een complexe schakeling van multifunctionele ruimten en circulatie zorgt ervoor dat het gebouw op verschillende manier kan gebruikt worden. Het is een soort labyrint waar de bezoeker moet doorwaden. Hierdoor wordt een ruimtelijke beleving bekomen die op zich ervaren kan worden als een spel, als theater. De ontdekking begint bij de foyer. Deze is opgevat als een lege ruimte die kan ingevuld worden door het theater zelf. Het is een ruwe werkplaats die door kleine ingrepen ook rekening houdt met de kleinste bezoekers. Zo zijn er onder andere tekeningen op de grond aangebracht, ontworpen door Sara Fanelli, heeft de balie een verlaagd stuk waar kinderen kunnen aanschuiven,... Naast de foyer bevinden zich op de ondergrondse verdieping ook de toiletten en de vestiaire. Zelfs in de toiletten wordt de metafoor van het doolhof doorgetrokken. Zo geraken de meisjes na een kleine zoektocht stiekem in de jongenstoiletten en vice versa, wat vaak zorgt voor hilariteit onder de kinderen.

De hoofdcirculatie van het gebouw gebeurt via een centrale trappenhal, opgebouwd uit een dubbele helix. Door een spiegelwand (in het midden) die over 90° geroteerd kan worden, kan men de circulatiekoker in twee delen opsplitsen en zo de mensenstroom manipuleren. Men kan een deel van het gebouw sluiten voor het publiek, bijvoorbeeld voor een kleine voorstelling. Ook is het mogelijk de trappenhal op de verschillende verdiepingen op een andere manier af te sluiten. Dit architecturale hoogstandje zorgt voor een multifunctioneel gebruik van het gebouw. Door het gebruik van een spiegel wordt gesuggereerd wat zich achter de wand bevindt.

In het gebouw bevinden zich twee grote holttes namelijk de dubbelhoge repetitieruimte aan de straatkant en de drie-dubbelhoge theaterzaal achterin. Deze zijn beiden één meter boven straatniveau gelegen. De Grote Zaal is de voornaamste plek voor voorstellingen en bevat daarom een tribune die ongeveer 200 toeschouwers kan herbergen. (Deze kan echter ook opgeborgen worden.) Een vlakke speelvloer zorgt voor de ideale zichtlijnen en een persoonlijkere relatie tussen acteur en publiek. Door in de betonnen muren kleine welvingen aan te brengen, wordt een aangename akoestiek verkregen. Er hangen ook theaterdoeken maar

vaak wordt vanuit de directie gevraagd om zonder te spelen. Achter de gordijnen bevinden zich namelijk de loges. Hierin binnenkijken is als de vierde muur doorbreken, om aan te duiden dat het 'maar theater' is.

Het dak is opgebouwd uit een stalen vinnenstructuur opgevuld met glas. Hieraan worden de glazen gevel en grote zalen opgehangen waardoor in de foyer geen kolommen hoeven geplaatst te worden. Op de bovenste verdieping onder het dak liggen nog de administratie en de cafetaria met in het midden een groot terras. Bij te grote voorstellingen kan dit echter niet worden opengesteld wegens teveel overlast voor de buurt. Het wordt vaak gebruikt bij een kleiner publiek maar voornamelijk door het personeel.

Een laatste pronkstukje in het gebouw is de champagnebar. Dit is ietwat een rare benaming want het neigt meer naar een kinderterras. Het bevindt zich achter de glazen gevel, die is opgebouwd als een vel papier waarin twee gaten worden gesneden. Het overige papier wordt naar binnen geplooid. Door deze knik te maken in de beglazing komt een platform tevoorschijn op het niveau tussen de repetitieruimten en de cafetaria. Een soort van horizontale gevel ontstaat. Op dit balkon staan allerlei mini-meubels, ontworpen door Jan De Brabander. Op het eerste zicht wat willekeurig, tot opvalt dat het hier gaat over een minitheater. Kinderen kunnen hier hun eigen voorstelling maken. Een tribune, allerlei attributen, kostuums,... liggen hier voor het grijpen. In de toekomst moet er nog een klein archief komen waarin fiches zitten met verschillende personages, scènes,... Zodat hier ook workshops kunnen doorgaan. De creatieve kindergeest heeft hier vrij spel.

Door de complexiteit en het architecturale vernuft van het ontwerp, voelt dit relatief kleine gebouw zeer groots en ruim maar toch licht aan. Dit is de verdienste van de architecte, die lange tijd mee heeft gezwoegd om Bronks op de kaart te zetten. Hiervoor kreeg ze ook erkenning. Het Jeugdtheater Bronks was namelijk één van de zes finalisten voor de Mies van der Rohe-award 2011.

Bronnen:
www.mdma.be - www.bronks.be

EXIS
TENZ

WWW.EXISTENZMAXIMUM.BE

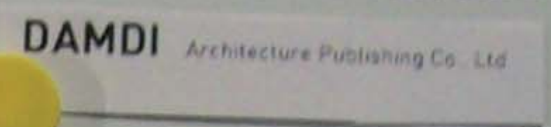
→ MEDIA
→ WIJ

MEDIA
WIJ

WWW.STOCKVAULT.NET

WWW.DAMDI.CO.KR

GOOGLE → HENAR BLOG

video
design
architecture

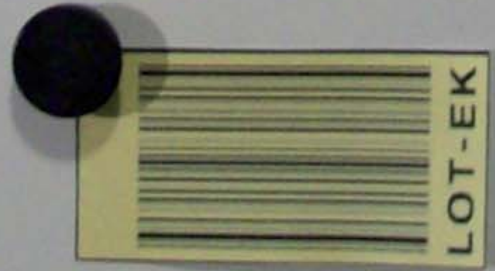
All-silhouettes.com

all possible
fonts

WWW.ARCHDAILY.COM

BOZAR
ARCHITECTURE

WWW.LOT-EK.COM
container arch.

WWW.STADENARCHITECTUUR.BE

tekst & foto's: Hannelore Veelaert

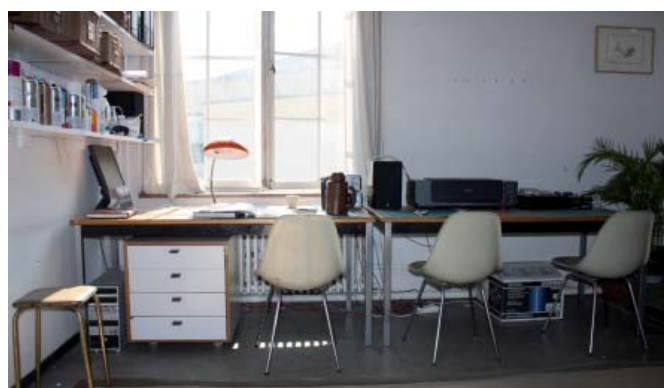
TRAP OP, TRAP AF

De koten van het Pauscollege te Leuven zijn helaas enkel voorbehouden voor de mannelijke studenten onder ons, en de échte gelukkigen onder hen zijn degenen die één van de authentieke studio's uit de jaren 50 hebben kunnen bemachtigen. Naast prachtige hoge ramen zijn deze studio's voorzien van een mooi vormgegeven ganzentrap waarlangs je de mezzanine kan bereiken die dienst doet als slaap- en badkamer.

Camiel, student eerste master burgerlijk ingenieur architect, is één van die gelukkigen. Het volledige meubilair stond er al, inclusief de stoelen die heel misschien wel eens authentieke plastic side chairs van Eames kunnen zijn.

De retro lampjes zijn gekregen van een garage die moest sluiten, de gebloemde kussenslopen zijn gemaakt door Camiels grootmoeder, het schilderijtje van Philip Aguirre was een cadeau van de ouders van zijn vriendin. Naast het bed staat een originele foto-afdruk van Carl de Keyser, de overige grote afdrucken die ophangen, zijn foto's die Camiel zelf gemaakt heeft. Het meest opvallend zijn echter de grote wandplanken die maquettes van zijn ontwerpen, een kleurrijke verzameling spuitbussen en zijn collectie kunst- en architectuurboeken tentoonstellen.

Eurostation

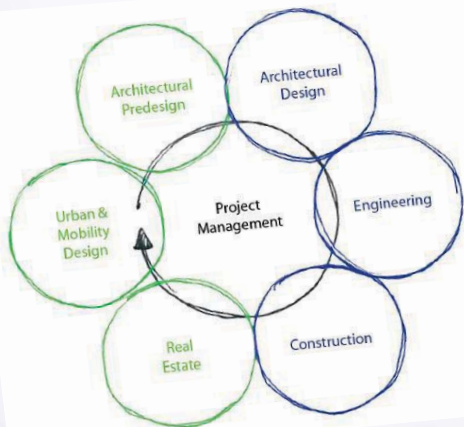
Eurostation is een dynamisch multidisciplinair studiebureau gespecialiseerd in de duurzame ontwikkeling van stations en hun omgevingen in binnen- en buitenland.

Onze visie

Een stationsomgeving is de motor voor vernieuwde stedelijke ontwikkeling.

Activiteiten

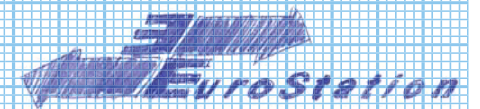
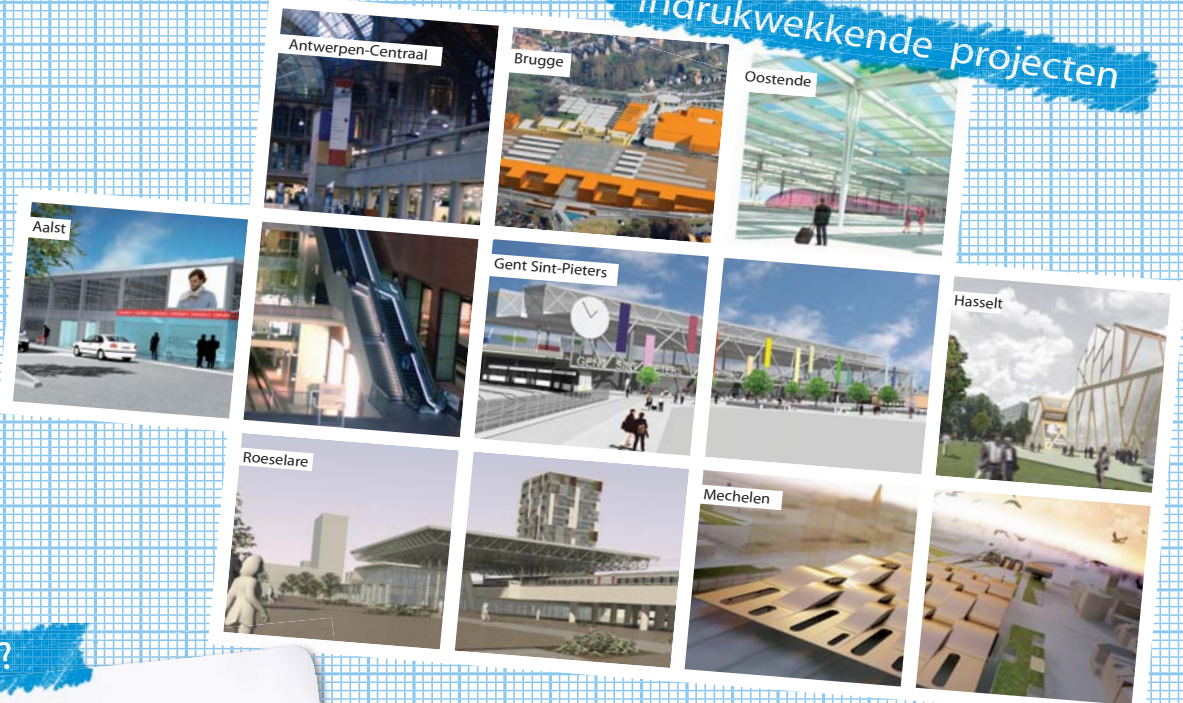
We verzorgen een stationsproject van a tot z.

Meer info?

Meer informatie over onze projecten vind je op www.eurostation.be

Indrukwekkende projecten

Wat is ondernemen?

Groter worden? Of beter?
Reserves aanleggen? Of nu investeren?
En hebt u daarover al met iemand anders gepraat dan met uzelf?

Ondernemen kan vele dingen zijn. Voor de ene is dat een bedrijf opstarten, voor de andere is dat doordacht groeien. Voor nog een ander is het zijn bedrijf overlaten. Gelukkig bestaat er een bank die samen met u recht naar de essentie gaat: wat is ondernemen voor u en uw bedrijf? In welke fase uw bedrijf zich ook bevindt, we bekijken met u de essentiële parameters ervan en begeleiden u graag doorheen het proces. Maak een afspraak met uw vaste vertrouwenspersoon of ontdek er meer over op www.dexia.bel/professioneel

samen naar de essentie

DEXIA